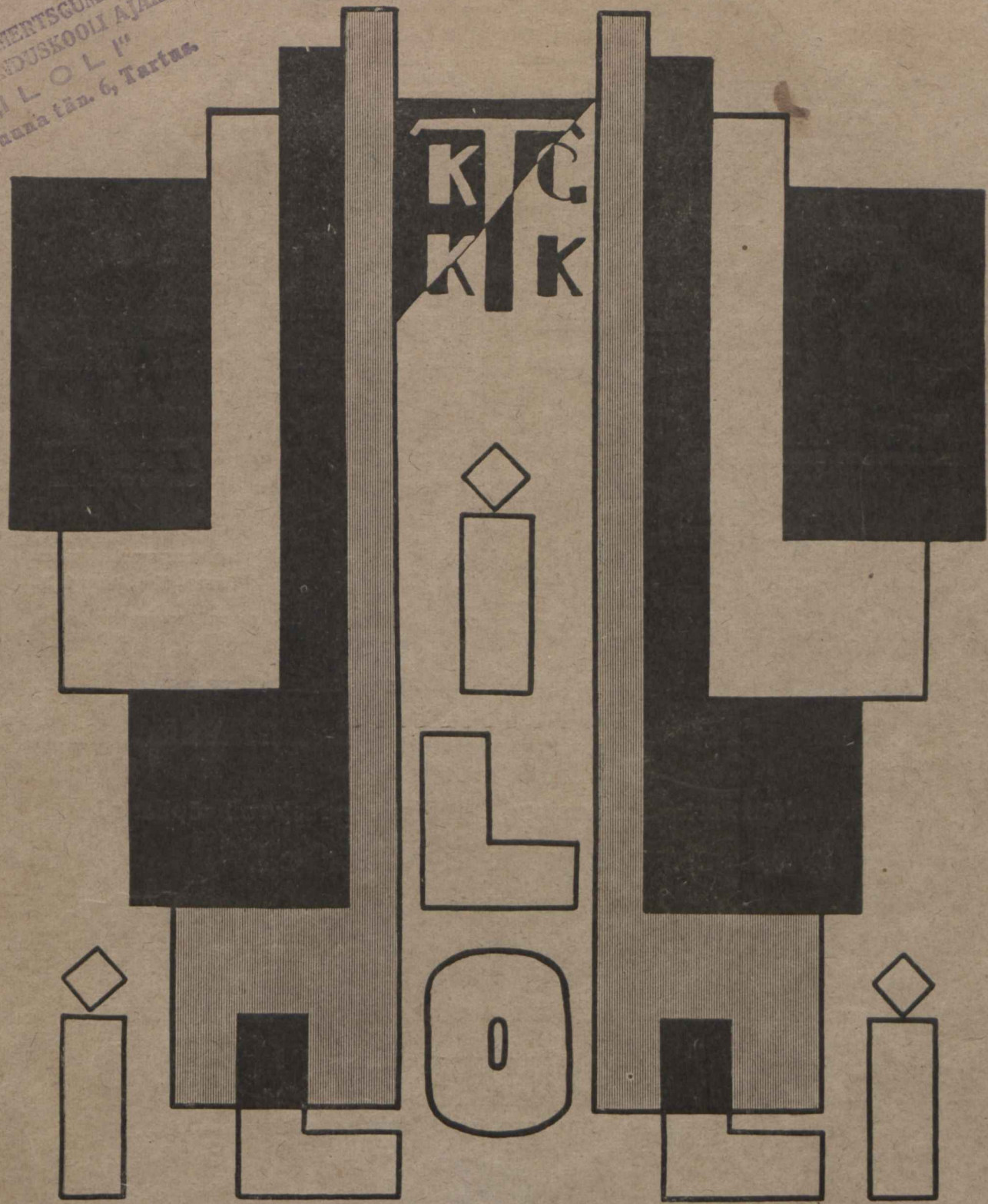

TARTU KOMMERTSGÜMNAASIUMI
JA KAUBANDUSKOOI AJAKIRI
"L. O. L."
Fortnana tln. 6, Tartus.

Kaas E. Soosaar'elt, märk H. Noormäelt, II-b kl.

* TARTU KOMMERTSGÜMNAASIUMI JA KAUBANDUSKOOI ÜPILASPERE AJAKIRI *

№ 1

SUVINUMBER

1930

Soovitatakse mõõdukate hindadega :

Priimuseid
ja nende osasid,
lihahakkmasinaid,
triikmasinaid,
Alumiinium- ja
email-keedunõusid,
pangesid,

juuksemasinaid,
nuge,
kääre,
kruve,
naelu,
plekki,
traati,
tina,

kirveid,
saage,
puure,
viile,
tange,
haamreid,
peitleid,
hõõvleid

lukke,
käepidemeid,
hingesid,
haake,
pliidiraudu,
praeahjusid,
siibreid, reste,
ahju-uksi,

traataeda, aiatööriistu jne.

**V. Kaljot, Tartus, Poe tän. 9,
kõnetr. 12-29**

Koolitarbeid

ostate kõige odavamalt
ainult paberiäris

„Kodumaa“
Aleksandri tän. nr. 10.

Inimene,

kes tahab odavasti
raamatuid osta,
ostab neid alati

raamatuärist „VAHT“

Tartu, Kalaturu t. 3.

Õppurkonnas kooliraamatute
ostukohana suurimas kuulsuses.

Tartu Kommertsgümnaasiumi ja Kaubanduskooli õpilased
ostavad kõik koolitarbed

oma kooli

õpilaskooperatiivist.

SAADAVAL :

vihikuid, sulgi, pliiatseid, sulepäid, kladesid,
kummisid, skontopaberit, kirjutuspaberit
jne. jne.

Tellijale muretsetakse kiires korras
õpiraamatuid, vormimütse ja koolipõllesid.

Alandatud hinnad.

Alandatud hinnad.

:: Õpilaskooperatiiv on avatud igal vahetunnil ::

I L O L I

TARTU KOMMERTSGÜMNAASIUMI JA KAUBANDUSKOOI ÕPILASPERE AJAKIRI

SAATEKS.

Koolinoortele on võõras vaikimine, neid ei rahulda puine tuupimine, vaid nad tahavad unistada, teotseda ja rünnata oma kõrgete ideaalide poole.

Tartu Kommertsgümnaasiumi ja Kaubanduskooli rohkearvulisel õpilasperel pole kunagi puudunud nooruslik teotsemistahe ja võitluskihk. Aiva on leidunud meil noortel koolitöö kõrval aatelisi ülesandeid ja ülevaid eesmärke, mille teostamiseks oleme innukalt töötanud ja sõnalahinguid löönud.

Ajakirja väljaandmisküsimus on meil seisnud juba mitmed aastad põlevama punktina päevakorras. Kuid aineliste raskuste tõttu pidime leppima vahetevahel ilmuva šapirografeeritud ajakirjakesega. Äsja on aga täitunud õnneks meie suurim igatsus — õpilaspere hakkab käsikäes õpetajaskonnaga välja andma perioodiliselt ilmuvat trükitud ajakirja „Iloli“.

Millise tähtsa ülesande oleme lahendanud! Nüüd ei tarvitse meil enam kurta, et meie igatsused ja kavatsused haihtuvad teistele teadmatult kooliruumes. Nüüd võime arendada omi kirjanduslikke võimeid, elustada noorte huvialasid ja propageerida omi püüdeid ning ideid üldsusele.

Viimase lajal on ähvardunud õpilaste isetegevus soiku jääma, sest puudus tihedam kontakt kogu õpilasperes, kuna koolis õpilased töötavad ja loovad sõprusi klasside kaupa. Aga meie ühine ajakiri „Iloli“ mitte ainult ei õhuta uuesti noorsooliikumist koolis, vaid ta lähendab meid ja liidab aktiivseks tööühiskonnaks, kus meie noored ühiseid eesmärke taotledes rajame sihte, ründame, töötame, vallatleme ja pidutseme.

„Iloli“ ümber tahame noored ühes õpetajatega koondada ka koolilõpetanuid, vilistlasi. Kõik peame moodustama üksmeelse ja sõbraliku koondivise. Seni on vilistlased aja jooksul võõraiks jäänud õpilasperele ja õpetajaskonnale vaatamata oma lahkumistootustele — külastada sageli oma kooli. Harva kuuleme neist peale koolilõpetamise. Kuid meid huvitavad nende tööalad, elumured ja -rõõmud. Sest sama saatus ootab meidki, tulevasi vilistlasi.

„Iloli“ veerud on avatud kõigile T. K. G. ja K. K. kasvandikele ja kasvatajaile, kes hindavad noorte paleusi ja püüdeid. Meie ei taha oma ajakirjas piirduda ilukirjanduslikkude katsetistega, vaid avaldame kirjutisi, artikleid ja töid kõikide küsimuste kohta, mis käsitlevad ja riivavad praeguse õppiva noorsoo elu ning ülesandeid ja on kooskõlas meie kooli sihtide ja vaimuga.

Käesolev „Iloli“ esimene number on sündinud kordamisnädalate palavikus, seepärast vabandatagu puudusi.

Oleme alles algajad ja katsetajad, kuid meie täieneme ja areneme. Pikkade pingutuste ja otsingute järele vahest suudame tõsta oma lemmikajakirja „Iloli“ nõutavale tasapinnale.

Sinna-poole meie suundume. Tulge kaasa kõik, õpilased, vilistlased ja õpetajad!

„ILOLI“ TOIMETUS.

TARTU KOMMERTSGÜMNAASIUMI
JA KAUBANDUSKOOI AJAKIRI
„ILOLI“
Fortuna tän. 6, Tartu

Tartu Kommertsgümnaasiumi VIII lend.

Õigusega võime öelda, et kool on meie teine kodu, sest veedame sääl iga päev mitmed tunnid. Ta on meile saanud armsaks ja on loonud meis kustumata mälestusi. Rõõmuga võime vaadata, kuidas noored teadusejüngrid tõttavad kooli, et ammutada säält teadmisi, milliseid nad tegelikku ellu siirdudes otsustavalt ühiskonna teenistusse rakendavad. Püsivad mees kustumata mälestused ja läbielamused pika kooliaja kestel. Selgesti püsib mees algkoolist lahkumine, millega lõppes esimene periood meie elus. Tuksuvail südameil võtsime vastu algkooli lõputunnistuse, mille üle tundsimisest meelehädad, sest olime suutnud elus midagi korda saata. See teadmine tiivustas meid edasiõppimisele keskkoolis — tahtsime saada haritud inimesteks.

1925. a. sügisel algasime meie Tartu Kommertsgümnaasiumi abiturientid oma keskkooli-rännakut. Astudes võõrastena mainitud kooli ruumesse, pesitses meie südameis imelik tunne, mis oli hirmu, aukartuse ja huvi segu. Kõik näod ümberringi olid võõrad ja veidi kohmakatena alustasime üksteisega juttu. Leides aga lahkete vastutulelikkust julgenesime peagi ja mõnetunnilise koosviibimise järele olid mõned meist juba parimad sõbrad. Vanemate õpilaste soojad käepigistused jälle nägemisel ja nende rõõmust säravad näod tõid iga uue „pere liikme“ hingesse soovi olla nende sarnane, sama õnnelik, jõuda nendega kord „ühele pulgale“. Varsti helises kell ja kutsus meid saali, kus tutvustati meid noori algajaid koolikorruga. Hr. direktori südamliku soovi juures, et õpilaspere ka eeloleval õppeaastal töötaks hooles ja püsivusega, milletõttu kevadel avaneks võimalus rõõmuküllaselt tagasi vaadata tehtud tööle, andsid paljud meist oma südames salajase töötuse,

esimesest kuni viimase koolipäevani kogu energia kulutada püsivale ja tagajärjerrikkale tööle. Sel aastal oli algajaid palju, seepärast jaotati meid kolme klassi. Jaotuse aluseks võeti inglise keele oskus. Õpilased, kes olid inglise keelt õppinud kaks aastat, läksid I a kl., üheaastaste eelteadmistega I b kl. ja täielikud võhikud I c kl. Poiste väikese arvu tõttu paigutati nad kõik I c kl., tähelepanemata jättes nende inglise keele

hel. Meil algas uus kindlamate sõprus-sidemete loomise ajajärk. Teisest klassist juurdetulnud õpilastele tundus alul veidi võõrana uues miljöös. Möödunud aastal vahetundidel loodud sõbrused polnud veel kuigi kindlal alusel, neid oli tarvis süvendada. Kuid juba õige pea ühendas sõbralikkus ja üksmeel meie klasside õpilasi. Lennul möödus teine õppeaasta oma murede ja rõõmudega. Teise klassi lõpetamisega

Alum. rida: S. Lipsik, A. Pirsko, A. Näpp, H. Lokko, S. Jänes, L. Ein, E. Luts, S. Laats, A. Padernik, L. Reinmann, S. Kukk. II r.: H. Heidemann, A. Jürisson, A. Martinson, A. Lepp, H. Toru, L. Lauri, S. Gross, H. Kõtsi, M. Roos, S. Riisenberg, T. Kärner. III r.: E. Anderson, E. Treffner, H. Mölder, I. Nõmm, V. Toom, E. Tuttelberg, A. Lipping, L. Soom, V. Saks, H. Hinno, A. Joor. Ülem. r.: V. Plak, H. Nahkro, L. Grünberg, K. Järlik, S. Pehk, L. Ränk, H. Käär, V. Kääri, V. Puurits, L. Kärnsa, E. Tooming, V. Heuer, H. Sepp. Pildilt puuduvad: H. Maasik, E. Piir, A. Raud, L. Üngerson.

oskus. Et paralleelklassidele inglise keele teadmistes järele jõuda, oli I c kl. nädalas paar inglise keele tundi rohkem.

Esimesed sõbrused tekkisid oma klassi õpilaste vahel. Kõik küsisime üksteiselt: „Miks astusid Sa siia kooli?“ Vastused olid mitmesugused: „Ükskõik, kus käid ja õpid“, „Et pääle koolilõpetamist kohta saada“, „Isa tahtis“, „Ma ei tea — lihtsalt tulin,“ j. n. e. Mida rohkem päevi ühiselt kooliruumes mööda saatsime, seda sügavamaks kujunes meie vastastikune sõprus ja arusaamine õpilaste ja õpetajaskonnas. Arusaamata kiiresti ligines kevad. Ühes kevadega lähenes ka lahkumine armsaks saanud kooliperest lühiajalisele suvepuhkusele. Talvised töötajajärjed olid mitmekesised, leidis meie hulgas neidki, kellele saatus sulges tee meie kooli, kuid suuremalt jaolt läksime siiski „puhtalt“ üle.

Järgneval sügisel puudusid paljud meie keskest. Kolmest klassist jäi järele ainult kaks. Möödunud aasta I b kl. õpilased jaotati kahe paralleelklassi va-

hel. Meil algas uus kindlamate sõprus-sidemete loomise ajajärk. Teisest klassist juurdetulnud õpilastele tundus alul veidi võõrana uues miljöös. Möödunud aastal vahetundidel loodud sõbrused polnud veel kuigi kindlal alusel, neid oli tarvis süvendada. Kuid juba õige pea ühendas sõbralikkus ja üksmeel meie klasside õpilasi. Lennul möödus teine õppeaasta oma murede ja rõõmudega. Teise klassi lõpetamisega olime jõudnud n. n. „ristteele“. Tuli vaadata kas vene keel või ühistegevus, ühes praktiliste ainetega. Kuhu poole kalduda? Kumb ala on kasulikum? Kas vene keel või ühistegevus? Need küsimused keerlesid kolmanda õppeaasta alul meie päis. Enamus meist kaldus alul „ühistegevuse“ poole, kuid esimese paari nädala jooksul tuli ette sagedasi üleminekuid ühelt alalt teisele; nii mõnigi „ühistegevlane“ võttis korraga nõuks üle minna. Vastavalt ainetest jaotusele oli ka klasse nüüd kaks — „ühistegevlaste“ ja vene keele klass. Peagi rahunes ärev „valiku“ meeleolu. Kuuldus küll veel üksikuid küsimusi: „Tegin ma hästi?“ „Valisin ma endale vastava ala?“, kuid

ka need raugesid ja igapäine elu oma hooles ja murega valitses klassis, saalis ja koridoris.

Möödunud õppeaasta, s. t. neljas, ei toonud meie õpilaselu suurimaid muutusi. Kevadel lõppaktuse pühalik meeleolu tõi meisse küsimuse: „Suudame meie tuleval aastal võistelda praeguse lennuga?“ Möödunud on sellest aktusest juba ligi aasta, küsimus on aga praegugi „lahtine“. Tänapäeva pinevamaiks küsimusteks on: „Suudame kõik lõpetada kooli?“, „Jääme maha oma eelkäijatest?“ „Ei?“ „Ja?“ „Mis on meie siht?“ „Mille poole püüame?“ Igal meist on erinevad vaated, sihid ja soovid, erinevad tulevikuplaanid. Ühed astuvad ilikooli, teised ellu, et kasutada koolis omandatud teadmisi. Varsti lahkume, kuid mitte täielikult, sest meie hinged on kokku kasvanud kooliga. Võimata on unustada mööduvat koolieelu, siin oleme veetnud ilusamad momendid oma noorusest. Pea lahkume, kuid mitte selleks, et unustada, vaid seepärast et

mäletada ja mälestisi elustada. Paljud meist, kes astusime 1925. a. sügisel esimest korda üle selle kooli läve, on lahkunud juba varem: ühed sunnilt, nõrga edasijõudmise või halbade elukommete pärast, teistele on elu veeretanud teele suuri majanduslikke raskusi, mis takistasid edasiõppimist. Mõned meist on jäänud eelmistel aastatel istuma, nende asemele on tulnud uued õpilased teistest koolidest. Mõningad unustamatud kaasõpilased on varisenud manalasse. Iseäranis suurt lagunemisprotsessi on poisid läbi elanud, nii et praegustes lõppklassides on neid järele jäänud ainult

kaks, kuna teised praegused poisid on hiljem juurde tulnud. Koolis valitsev töötahe ja üksteise mõistmise vaim on uustulnuid sidunud kooli külge sama tugevate sidemetega kui meidki, kes oleme õppinud ja teetsenud neis ruumes viis aastat.

Kogu selle aja vältel oleme palju suutnud läbi elada. — Kui lahkume koolist, siis viime siit kaasa kustumatud mälestised. Oleme üheskoos läbi rännanud pika ajastu, tundes ühiselt rõõmu

ja muret. Oleme nagu rändurid, kes sammuvad läbi mäestiku, et jõuda oma sihtpunkti, mille saavutamise ei ole kerge, kuid mitte ka võimatu hää tahtejõu ja hoolisuse toetusel. Tõsist nukrust meie hinges tekitab lahkumishetk, sest lõppenud on meie rünnak ning algab tegelik elu, mis võib palju pettumusi ja kurbusi kaasa tuua, ning õigusega võime lausuda: Ei ole midagi kaunimat kui koolielu!

Tartu Kaubanduskooli V lend.

Koolikella helina järele täitub avar klass poistest-tüdrukutest — neist, kes otsustanud astuda Tartu Kaubanduskooli. Tervelt 50 võõrast nägu vahivad üksteisele kohmetult otsa. Sisaldab ju see 50 tubli protsendi „maakaid“, kes esmakordselt linnamiljões üpris kohmetud. Uks avaneb ja sisse astub uus klassijuhataja hra K. Martinson, kes annab vastavaid juhtnõure, soovib õnne ning jõudu järgnevaks tööks ning esimene koolipäev on mööda. „Stardist“ väljuvad 50 inimest, kelle ühine soov kord jõuda „finishi“.

Alum. rida: M. Sikk, A. Silm, S. Koosapoeg, J. Laas, L. Ots, A. Tuvike, H. Malin, M. Mihkelson, N. Koljak. Keskm. r.: E. Treial, G. Mähakar, S. Vaiken, N. Urbanoviš, E. Eerits, V. Tolm, K. Tobber, L. Sõöt, L. Keerman. Ülem r.: H. Kartau, V. Põder, L. Kärsna, J. Kaasik, A. Sillaots, M. Leets, V. Kangro, H. Unt, E. Teder, L. Tramm, D. Jakob. Pildilt puudub A. Hanson

Sellisena meeletub praegu too esimene koolipäev. Ent tollest viiekümnest, kes

väljusid „stardist“, on praeguse kohani jõudnud ainult 30 —

miseks ja teie aukohus on pidada sõna. K. T.

Tervitus lõpetajaile.

Tervitame teid, noored, kes varsti lahkute alanud kevadega tegelikku ellu! Viimase kooliaasta viimseid päevi veedate meie keskel.

Elu — nii lühike kõigile, on siiski sedavõrt püsiv, et vahest tulevikuski suudate mälestada neid aastaid, päevi ja tunde, võib-olla minuteidki, mil olite meie hulgas, elades üle rõõmsaid silmapilke, sageli võib-olla ka kurbi, valurikkaid. Vist keegi meist ei läbi elust ilma ebaõnnestumiste ja tõsisemate võitlusteta, eriti veel sellises elus, kui seda on koolielu.

Kuid kõiki neid elamusi ei saa olematuks teha, neist võib siiski omandada vaid hüvesid ja väärtusi, nad võivad teilegi, elluastujad noored, olla esimesiks toetuspunktteks algavil võitlusil.

Ent võitlusi, seda vaid nõuab elu — võitlusi alatisi.

On ju võitlus elu, ja seda taotledes alles suudate olla elujõulised ja suunduda oma eesmärkidele. Ainult võitlusist enestest ilmneb tõsiolu, et võitmine üldse on võimalik. Seepärast ärge hoiduge neist, vaid — edasi suurte ja kõrgete sihtide poole, taotlege oma aateid.

Ka tulevikus tunnete rõõmu, parimat töö-rõõmu, sest olete igaüks oma noorust ohverdanud õilsaiks tulemusiks ja otsinguiks.

Olete küllalt küpsed, nii aastailt kui ka kogemusilt, et mitte keerelda ükskõik-selt ja tahtvaeselt igapäevases tegevuses.

Meie mahajääjad noored oleme teile lõpmatult tänulikud nende ununematute koolipäevade eest, mil olles alatises kontaktis teiega, on kasutatud teie

arenumaid kogemusi ja nõuandeid.

Eelnev tulevik, mis uuena ootab teid, viigu teid vastu õnnele, paremasse ja ilusamasse ümbrusse, kus võiksite ka oma endisi koolipäevi meelde tuletada.

Pea saabub aeg, mil leiata endid vaikumast ümbrusest, piiratud võib-olla suuremate kohustustega, kui seda koolieas. Ka siis, lahutatud ajas ja kauguses, laialipillatuina üle maa, sooviksime vaid, et suudaksite energiliselt mööduda igast eluülesandest ja et peatselt läheneksite eesmärgile — õilsale, kaunile, mis jääb meilegi pühaks ja kalliks kuni elame, teotseme.

Edasi mööda lillelist teed tulevikku kaunisse, selleks meie noorte parimad õnnesoovid ja tervitused!

Võidolge — võitke!

„Iloli“ toimetus.

Muusika ja laul — õpilaselu rõõm.

Ainult laul kõlbab meile noortele, ainult meie noored võime laulda, sest veel oleme täis elurõõmu, lusti ja laulu, ning veel pole meid haaranud sünged elu igapäised toimingud. Seepärast laulame ja tahame laulda, et olla elurõõmsad, lustilised ja nooruslikud.

Meil on selleks peaaegselt kool, kuhu töö kõrval paigutame endi rõõmu — laulu ja mängu. Milline võiks küll olla õpilaselu ilma laulu ja muusikata? Vist küll ainult närvitsemine töö juures. Et luua aga töömeleolu, selleks peab rõõmus olema, peab laulma, kuid närvitsedes ja kurb olles teeme tööd vaid kiratsedes. Leidub küll ju selliseid, keda üldse ei huvita laul, kuid need jälle naudivad mitmesuguseid teisi, võibolla ka pahemaid ajaviiteid. Aga suurem osa noorsoost otse

januneb laulu järele ja otsib mitmesuguseid teid selle õilsa nautingu leidmiseks. Ja kas ei ole siis ikka muusika ja laul need, mis suudavad anda meile tõsise nautingu, parima ajaviite ja rahulduse. Kui meid kunagi vaevamas on mured, kurvad mõtted ja võib-olla teinekord ka kurjad mõtted, siis peletame lauluga nood, laulame endile uued ja parimad. Muusika ja laul võivad meid vaimustada, võivad panna meid mõneski asjus kahetsema, järele mõtlema ja paljudes toimingutes teisiti toimetama. Lauldes suudame teisi viia parimasse meeleollu ning leiame ise ülevaid tundeid ja rahuldust, lauldes unustame kurva mineviku ja suundume igatsetud tulevikku.

Lauljad on alati noored, olgu et mõned näiliselt on vanad, aga nende hing on noor, sest laul

nõuab ja mõjub nooruslikku hinge. Seepärast ei taha me kunagi olla kurvad ja kurvameelsed, oleme ja noored ja tahame jääda noorteks. Noorust kui kõige ilusamat aega tuleb kasutada lauldes ja mängides rõõmsate ja lustiliste noortena, sest vaid laul on nooruse osa ja mäng nooruse rõõm. Seepärast meie, Kommertsgümnaasiumi ja Kaubanduskooli noored, laulame ja tahame laulda, et olla vaid rõõmsad, leida parajat ajaviidet ning nautida suurejoonelise nooruse hüvesid ja väärtusi. Kõike seda niipalju, kuipalju seda meie kui noored üldse teha oskame. Ja seepärast ei ole meie kunagi kurvameelsed, vaid moodustame kõik ühise, rõõmsa ja pulbitseva Kommertsgümnaasiumi ja Kaubanduskooli õpilaspere.

Aug. Karin.

Rahvapäraseid jooni kunstis.

Eri rahvad omavad teatud omapära, mille poolest nad erinevad teistest. Kuid nüüdisajal, mil iga nähe kiirelt tõuseb ja kaob, hakkavad ka rahvuslikud jooned ühte sulama ja ühes rahvuskultuurilise tõusuga jääb varju üks omapära avaldusist — vana rahvakunst. See on osalt õige, sest rahvuslikud traditsioonid on kõige tugevamad teatavasti metsrahvaste juures. Sellevastu tsiviliseeritud ilmas puudub niisugune terav vahemäär, mis nähtavasti tingitud rahvaste tihedaist läbikäimise võimalusist.

Praegusel ajal ei loo kunsti enam kogu rahvas, vaid üksik isik, kuid sellegipärast ei või ütelda, et üksiku isiku looming oleks vaba rahvuslikust omapärasusest.

Tähtsamal kunstialal — kirjanduses on rahvuslikud jooned kaunis tugevad ja väljapaistvad. Kirjanduslikule teosele annab rahvusliku ilme eriti vastava rahva keel. On ju igal rahval keel tema ainuomadus ja teistele jääb selle keele omapära mitmeti kättesaama-

tuks. Teost võidakse küll tõlkida algkeelest mitmesse keelde, kuid tõlge ei asenda kunagi algupärant.

Kujutavas kunstis väljendub rahvuslik omapära kõige kujukalt rahvarõivais, iseäranis nende värvi koloriidis. Rahvarõivais ilmneb rahvapärased mustreis. Põhjamaalaste rahvarõivad omavad kindlamat sümmeetrilist ja nurgelist mustrit; kuna lõunamaalaste rahvarõivais esinevad enam kirevad, rahutud, ja mittesümmeetrilised mustrid. Ühes mustritega muutub ka värv. Põhjamaalased armastavad rohkem tagasihoidlikku halli tooni, lõunamaalased aga tunnevad rahuldust hoopis kirevatest värvidest. Pääleselle võib veel rääkida maastiku mõjust rahva hinge-elule, sest tähelepanekud näitavad, et mäestiku rahvaste seast on tõusnud häid kujureid, kuna lausmaa rahvad on rohkem maastiku maalijaid annud. Sellest selgub, kuidas rahvad erinevad üksteisest nende töö ja loomingu tõttu.

Need esiletõudud rahvapärased

jooned kirjanduse ja kujutava kunsti kohta on ainult rahvuskunsti välised küljed, kuna **muusika** puudub just seesmisi külgi.

Rahvuslik omapära peitub muusikas sügaval, seda on komponistil raske saavutada. Meie komponistid kasutavad rahvusliku joone taotlemiseks vanu rahvalaule, mis on tõelised massisünteesid ja mis sisaldavad rahvusliku omapära. Rahvaviiside looja, kes tahab tõesti rahvapärast toota, peab tundma rahvalaulude seesmist ehitust, tema iseärasusi ja omapärasusi, peab mõistma rahva hingeelu välja lugeda rahvalauludest viimase peensuseni. Siis saavutab komponist oma loomingu rahvusliku omapära ja meie võime nautida seda kui rahvale omast kunsti tema muusikalise loomingu põhjal.

Meil Eestis selles suhtes on suured väljavaated, sest meil on olemas suur ja rikkalik kogu rahvalaule ja -viise, s.t. meie rahvas on osanud omapäraselt mõelda ja tunda muusika alal. Seepärast

jääbki meie kunstnikkude ja komponistide hooleks sellest aru saada ja seda meile tõlgitseda.

Kokku võttes võib mainida, et rahva omapärasus väljendub kõige

rohkem rahvakunstis. Seepärast peavad kunstnikud olema eriti peenetundelised ja rahva hingeelu mõistjad, et tõlgitseda rahvuslikust oma loomingus.

Loodame, et ka eesti kunstnikud seda suudavad, kui mitte praegu, siis aastakümnete jooksul.

A. Taska.

Saareköstri Herta.

Novelleft

Mul on miskipärast tuju halb ja lähen peole.

Jah, kellaaeg on nõnda hiline: tantsitakse, ja veelgi tihkjalt ja säärase müdinaga. Kiunub viiul, põriseb mandoliin ja kitarr, ja neist inimestist tunnen ma mõndagi, kes tantsivad ja vestlevad. Kõige parem, istun sinna pingile ja põrnitsen.

Mõned tüdrukud vaatavad mulle silmi ja naeratavad. Mina aga põrnitsen vastu: tüdrukud pöörduvad ja pilgutavad mujale.

Näen Jaaku ja Johannest: „Tere!“ Püüan suu venitada kumeralt naerule ja vahetame paar sõbralikku pilku. Tantsutüdrukud märkavad meie tummi märguandeid.

Johannes tantsitab väikekasvulist. Selline ta lähedalt ja toosugune kaunis ra kaugeltki. Hurmavalt väike, kaob täiesti laia õla taha. Silmad ulatuvad läikima, erksad ja põgupilgulised . . .

Väriseb veidi jalg ja liigutan seks saapakanda: üha nõrgasti koks-koks vastu tolmust põrandat. Muudan oma asendit: selle käe libistan põlvele, selle asetan taas sedaviisi.

„Vaheaeg,“ huiskab viiulimees ja pühib higi. Väike tüdruk poetub esikusse ja Johannes tokerdab takka järele.

Istun viivu ja tõusen samuti. Lähen Jaagu manu, kes tõstab kulmsid: „Nüüd alles tuled?“ ja pilgutab kavalalt silma:

„Küla päält ikka.“

Naeratlen küsimusele ja ei vasta: las' arvab, et olen selline, . . . kes tuleb küla päält.

Mina taas omakorda:

„Kuis läheb?“ ja loodan kõnevoolu suunatada. „Ühega tantsid?“

„Kord ühega, kord teisega.“

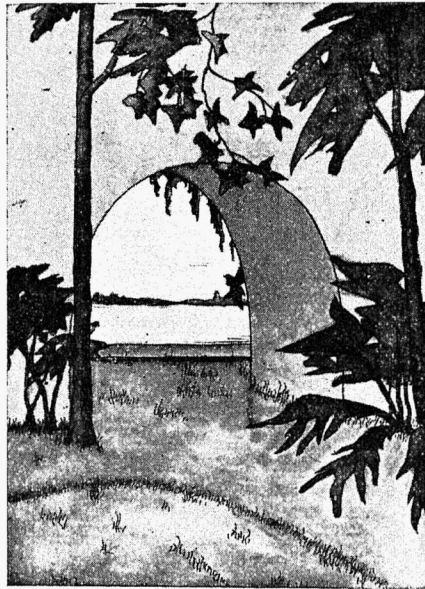
„Kuhus tüdruku mestasid?“

„Teab teda — läks õega. Tunned õde? Ei tunne. Tunned minu tüdrukut? Ei tunne ka. Oot', oot', näitan sulle . . . ja toda teist, kes viimati Johannesega . . .“

Jälgime inimrühmitusist, Jaak ja mina, Jaak Johannest, mina tüdrukut. Ei leia ühte ega teist. Toetun lauaservale ja vahin põrandale: läksid välja nood!

„Dole näha“ mõhiseb Jaak ja jutustab seda lugu. Ma vaatan aina maha, kõrvad on aga nõelateravad; noogutan sekka pääga nagu kinnituseks.

Mõlemad tüdrukud Tüvasaarelt, köstri tütre. Selma ja Herta, too

Virve Mikkelsaar 1b.
Seepia jooistus.

väiksem Herta . . . Köstri paadiga aerutasid, sõudjaki polevat neil. Tüvasaarele saab üle kahe versta, tead—Ants, ja saarevalgmast omakorda pool . . .

Ja Jaak annab mõista: väljas helgib kuu ja on nõnda hubane ja verrekirvendav — sõuda ja kulgeda . . . piki pikka vett, pikka maad.

Pillid puhutakse ürgama ja kannakabin järgneb sellele. Selma tõmbab Jaaku, käitpidi kutsub, ja Jaak oistub kui sooja hoovusse triivitud jää.

Toetun lauaservale, äigan korraks käega läbi lõhevil juuste. Vaatan omaette ja siis kobin saali; istun samale nurgapingile.

Jaak keerutleb mööda, pilgutab tähenduslikult, noogutab pääga sinna poole . . . ja ma käändun silmitsema.

Hm, muudan uuesti oma isteenndit, toetun pingitoele sedaviisi. Jaagule saadan aga kõikse, tüdinud vastuse. —

Kuhus jäi Johannes, kuhus kadusid nad mõlemad? Üksi istub aga, see Herta-tüdruk, üksik pingil. Põguserksad silmad ja kollased juuk-

sed on temal . . . ja ta olevat saareköstri tütar.

Jaak kobistab mööda, pilgud rääkivad:

„Kena tüdruk see Herta?“

Tõstan kulmud, surun alahuule ette ja püüan kõikselt hoobelda: kuidas kellelegi meeldib!

Jaak vastava päälliigutusega. Ära konuta, liiguta lähemale: tantsi, vestle, sõbrusta.

Mina vastu: Tea n'd, säärane imeilik tuju.

Selma, meie tumma vestluse taiplik tüdruk, kord naeratleb Jaagule, kord märkuandvalt minule kui vanale tuttavale. Manneltult naeratlen ka ja juhin säälsamas pilgud ekslema.

Kobistan korraks esikusse, et jätta muljet, et käin kellaaega vaatamas. Teen ka seda, aga see ei huvita mind vähematki. Hüva: pool kolm!

Nõnda, juba istuvad kolmekesi: Jaagu naerunägu, Selma edevus, Herta erksus, Tumm mäng algab taas:

Jaak: Näe, tema pingipool on tühi.

Surun huuled ja tõstan kulmud: Jah, on tühi.

Jaak kahjurõmsalt: Näh, oled ka: siin tüdruk, aga ei sinust!

Miskipärast nõnda imeilik ja võimatu! Võib-olla kardan? Ei, nad armastavad ette kirjutada, liiga selgesti kirjutavad. Jonnin, just kiuste nagu seepärast, hässitades oma südamerahu. Pikkude tulistus aina jätkub.

Jaak uuesti ja uuesti, küll minuga, mida jälgib Selma, siis Selmaga, kes naeratleb minule. Omavahel noogutavad, need kaks armunut.

Selma edasiandvalt õele, temale, . . . kes istub nende keskel, oma erksuses liiga taipav ja märkav. Naeratleb suunurkadega, riivab mind, punastub, seesama Herta.

Püüan kindlapilgulisena jälgida tantsukäike, riivan omakorda teda. Dole aga usku, et kõik sobib nii, nagu seda sooviksin.

Soojad viirud voogavad ihus: põrgu, milline palavus! Nõnda hiline . . . varsti suletakse ukse, kuna piduliste read aina hõrenevad. Aga on veel aega . . .

Viimaks satume Jaaguga esikusse. „Tead! Tulin mõttesähvatusele, et su vanaema on koolnud.“

„No-noh?“

„Jaa—“ kinnitab Jaak. „Kogu aeg mossitad ja rabad tuult taga. Liigu-

tad käsi, nagu sügeleks sul midagi: ikka puusa ja puusa ja puusast põlvedele.“

„Halb tuju, kole halb.“

„Et tea millest? Magamisest!“ — Ei usu enam külakolamisi, mõlen kurvalt. „Aga arulle ivake: kuupais- tel on õdus, küll maanteel, küll merel sõeldes. Herta on armas harakas.“

„Noh, kuis võtta: võib-olla ka.“

Lõppeks — toetun uksepiidale ja lauge mask ees, vaatan otse silmisse... Kenasti kallutleb ta pääd, selle pilgu ees.

Jaak Selmale: Asi nihkub!

Selma: Tõesti, tõesti.

Seejärele minule julgustav grimass ja Hertale vastavalt:

Pea aga poissi silmas.

Juba astusin sammu, sinna- poole... nüüd tõmban aga jala tagasi. Võtku tont neid kahte, kirun vihaselt: nagu silmapimedale tasan- davad teed, aga aina segavad vett mõlemad.

Herta äigab korraks läbi lõiguliste juuste. Vahtkollased käharad, kume- rad käsivarred, mõiten ma.

Keegi jässakas noormees tantsitab teda... ja see on viimane tants.

Tean seda, ja leian mõttetu seista saaliuksel.

Läheda kajastusena kopsatlevad jalajallad, nüüd kiiremini... Ei, ju ta veel ei lõpe.

Vaata, sääl on nende üliroivad... sääl jaagugi palitu. Surun oma mantli selga, sest kes teab, palju jätkub aega siis.

Lõppvalss kestab, nagu mitme- kordselt kauemini eelmisist. Müdiseb saalipõrand nõnda kõmisevalt ehk küll tantsijaid tundub ainult üksikuid. Kelle jala all ragises põrandalaud? Jässakas, meelestub, temal on raud- kandadega saapad.

Kuula: kiiremini kiunub, põriseb, mühiseb. Korraldan kaelasidet, ... kiiremini: surun kaabu pähe... Lõpp, särvalt, silmad koobastes ekslevalt erksad.

Valgub esikusse pidurahvast... neid, noid, keda tunnen, aga nad on mulle ühevõrdsest võõrad. Puurin sil- madega nagu naasklipaariga. Astun sammu edasi ja seisatun, astun veel sammu ja seisatun uuesti.

Oi, kuis rahutult kirvendab!

Nemad? Jaa — — —

Jaak, Herta!, siis Selma kõige takka. Tulistan otse silmadesse: ta

ei märka mind. Jaak — sulil pilgutab kahjurõõmsalt:

„Ja—jah, näed n'd isegi: mokas puha!“

M o k a s ? !

Jahmatun, nagu puhkeks roim tead- vusse: tabas minu tumedat aimdus- likku rahutust alles nüüd.

Kuidas... — aga siiski!? Ei, ei! — petan ma Jaaku ja iseennast.

Astun kolm sammu, veel samm li- saks.

Pea, küllalt!: ise kahmas oma palitu, oma pruunitriibulise.

Aitan! aitan! ja murran teed inimeste vahelt. Tema märkab mind, veidi naeratlebki — sest mina rühin pikil sammel ja võib-olla õhetusvär- ving põskedel... Ja, aga otse mõõda, uksest välja, sest mul viirastub, ja mul on kalaka- jaka silmad: jässakas, kes hoiab pruunitriibulist pa- litut.

Prauhiti! langeb uks.

Helgib kuu ja õõ on nõnda valge. Avamerelt puhksab jõuetu tuul, nagu suhiseks pisitasa tõmmatavast lõõ- sast.

Enn^zKõrgerahu.

Inimene ja hetk.

Inimene teab vaid üht, et ta ei tea veel midagi! Igatsuslau- lud tõusevad taeva poole, et Loo- jalt seletust küsida. Ta ei saa vas- tustki, sest aega vaid hetk. Mõt- teniitide otsad peituvad miljonite aastate taga. Inimene näeb oma üürikeses elueas ainult oma ümb- rust ja mõistab seda, millesse ta käsi on puutunud.

Keset vaatlusi ja imetlusi va- riseb ta ühes närtsiva lillega.

„Olge tervitatud teed, mida tallasin! Teie peletasite kurbuse ja jagasite mulle rõõmu! Olgu tervitatud igavene loodus ja luule, mis joovastavad ja kosutavad ini- mest!“

Pilk pööratud kadunud muinas- jutulisse minevikku sureb väsinud

rändur rahulikult. Loodus hää- litseb rõõmsalt edasi... Puil laulavad linnud ja tiikidel peavad näkineitsid tantsupidu, lapsed aga hüplevad aasal ja korjavad õisi...

— Nii sureb silmapilgu inime- ne! See oli ainult hetk, mida ta elas!

Nõva Rannik.

Unistuste ringis.

On täitmas tuba hämaruse vaikne loor
kui õhtul unistusi loob mu mõttelend.
Ent kiirelt möödub unelmitel heljuv koor,
kui äsja mäululinti siirdund pettevend.

On kõikjal vaikus, siriseb vaid kärbsetiib,
ja kevadõhust kostab üksik rõõmuhüüe.
Kuid äkki mõttelend mind ratsul kiirel viib,
kus laul ja rõõm on inimhinge ainus piüe.

Lööb silmi ette äkki loss, nii uhke, ilus,
kust kostab laulu armas, kõlav hõik.
Kõik unustet hämaras õhtuses vilus,
kirk ainus ihkab sinna — eks sääl sära kõik!

Näen, läbi udumere randa tüürub laev,
mis võitvalt murrab laineid, kui võimas äike.
Mul otsas nüüd on rinnas kandev valu, vaev,
sest särab naerev õnn kui tuliketis — päike.

Ei viibi palju, kui tuppä säravmas kiir,
ja ruttu möödub õnnes säilind rippuv tee.
Sel hetkel mõttelennul pand' on võimas piir. —
Ons otsklev mõttemäng või unenägu see?

ARNOLD TONSKA,

Matkalt Alatskivile.

Vihjeid kirjanduslikust ekskursioonist.

1927. a. sügisel lehtede kolletamise ajal korraldas Tartu Kommertsgümnaasium oma kahele viimasele klassile ekskursiooni Alatskivile. Ekskursioon tootles ilusat eesmärki — minna me paljukannatanud lüüriku kodukohta ja selle ümbrust vaatlema ning tema hauda korraldama.

Lähtusime Tartust oktoobri udusel varahommikul. Emajõe parempoolne laevasadam aiva kihas ootusest ärevaid tüdrukuist ja poistest. Siis vilistas aurik. Algas matk. Päike lõi kas ahka päeva kui teras, udu haihtus päikese tõustes kui hall varjutis. Teravaid vagusid tõmbas laevanina veele. Ju taamal hakkasid paistma järve ulguveelised lained — ja me olime Peipsil — kõrgele hälluvail ulguvee ründlaineil. Päike oli tõusnud ju ammu. Oli tuult tugevat. Mida kaugemale sõõtsime rännakuteil eemalduvaist jõevetest, seda suuremaks muutusid veeõõtsud. Imetlesime ulguvee lõputuid piire, valgepäise laine lailavat müha, armastasime innuga liivaranna viire, helkjat kruuskivide küllust üha. Mõõdusid muregi ahistavad varjud, haaras kui ürgne sügavus-iil, olid kui eluaeg õnnelik olnud, nähes aiva ulgulaine hoogsat voolu . . .

Aegamisi rauges auriku sõõst ning me peatusime. Tõmmud, veest, tuulest ja päikesest pruunistunud rannakalurid klobistasid meid oma suurte puust-kalapaatidega randa.

Rannast läks maršruut edasi Alatskivi kalmistule. Paljaspäi ja lugupidavalt vaatasime **Laksi Tõnise hauaküngast**. Hingesse korjus miskit seletamatut ja sooja me esivanemate elupäevilt. Siit suundusime traagik-kirjaniku **Juhan Liiva kalmule**. Oli sügispäeva päälõuna. Kõikjal oli vaikust, ainult tuul tõi kaasa veeõõtsude lailavat müha kaugelt Peipsilt. Peatusime ka siin vaid hetke, kuna tagasi tulles oli ette nähtud siin pikem peatus noorte tänuliku lugupidamisavaldusega kirjaniku hauale.

Edasi mööda kanarbikulisi liivanõmmi ja okastunud ning lehistunud sügismetsi läks rännak Kalevipoja

sängi ja Alatskivi mõisa suunas. Sügisloodus oli paljupakkuv, maa mägine ja liivane. Isegi nii mõjustas ümbrus, et mitmed kaasõpilasist peatusid kuskil kraavikaldal ning vaimustuses tegid märkmeid ilusast ja meeleolulisest maastikust.

tagasi. Ta oli pikk mees," rääkis ukse avanud naine soojasti.

Siit siirdusime **Kifselinna** — Sookusoo liivikule. Sääil polnud silmata muud kui suurt mätastega kaetud lagendikku. Kukulinna onnikesed olid hävinud, ainult rohtunud asemel

Kommertsgümnn. IV ja V klasside õpilased Juhan Liiva kalmul.

Võrdlemisi pika kõndimise järel saabusime Alatskivi mõisa. Siin ja selle lähema ümbruse vaatlusega veedetud aeg õhtuni. Vahepeal mindi lähedalolevasse talu, kust toodi lilli kirjaniku hauakünka ilustamiseks.

Järgmise päeva hommikpoolel siirdusime kõik **Juhan Liiva kodutallu**. Lähenesime aukartuses suurvaimu elukohale, mille läheduses asus künklik karjamaa, taamal metsatukake, ja kõrvus kumises tume müha Peipsist. Taas värinaga hinges elustus loetu: „ . . . Kui seda metsa ees ei oleks! . . .“

Ukse avas vanadane ja kuivetonud naine. Oldi lahke ja vastutulelik, näidati tube ja laudu, kus töötas andekas kirjanik. Ju esimesel pilgul kohtas pilk tuppa astudes seinal Villem Reimani pilti ja kogukat raamatukappi.

„Ta oli pikk ja kärmas. Vahest töötas mitu päeva järjest, kuid siis tõusis ja, kui polnud käepärast houbust, käis jala ära linnas edasi ja

tõendasid nende endist olemasolu. Siis ruttasime tagasi mõisa ja läksime kalmistule.

Olime kalmistul. Vaikides asetusime ümber **Juhan Liiva hauakünka**. Ilusasti ja tänus tahtsime mälestada suurt kirjanikku. Soojasti ja elavasti kõneles meie eesti keele õpetaja, meelde tuletades tema teeneid ja rasket elukäiku. Kanti ette mõned teina luuletistest. Keegi abiturient meie hulgast asetaski tänusõnadega sügisõites lillekimbu kalmule. Ning siis kõlas võimsasti Peipsi kohinasse segatult Liiva ilusamaid laule: „Ma lillesideme võtaks . . .“

Meeleoluliselt säiliv oli too moment. Kurbtõsiselt vaatasid alla noorile kirjaniku silmad pronksreljeefilt, tuul tõi Peipsi kohina ja sügis puistas kaduvikulisi lehti haudadele.

— Nüüd juba eemal koolist ja päevi palju sest möödunud, ent elustuvad alati selle ekskursiooni ilusaimad mälestused ja rännakuteed . . . T. S.

Mu ema armas.

Mu lapsepõlve pühim paik veel mälestuses selgelt,
Ja muinasjutte rääkides õrn hää! kuis kõlas helgelt!
Kus armsais kallistuis leidsin troosti lapsemuredes,
See õnnelikem paik mu elus: — ema põlvi ees.

Kui lõppen'd muinasjutt, «Hääd õõd», siis sosistades sõnas
Ja suudles, kaffis vaibaga, kui olin omas voodis kenas.
Ja veel need pühad sõnad — ah, arvan praegu veel,
Näen tema inglil silmil, ja nagu põlvifaks' veel ema põlvi ees.

Inglise keelest luuletise „My Mother Dear“ tõlkinud Amy Silm.

Õppiva noorsoo suviseid ülesandeid.

Kes koolinoortest suvel tahab palju raamatutega tegemist feha! Raamatud jäetakse linna või viiakse kodufallu, kus nad puudutamatu leavad riulil sügiseni.

Suvel ei vajagi noored ajaveeteks ilu- kirjanduslikke teoseid ja õpiraamatuid, sest nende ees on avatud meisterlikum ja kapitaalsem luule- teos, raamatute raamat — loodus.

Juba koolitöö ajal, kauneil kevadpäevil igatsevad koolinoored ahtaist ja poolpimedast klasi- ruumest looduse rüppe, et lugeda ja nautida imeilusat loodusraamatut. Noorte südame- soove rahuldavad osaliselt ke- vadised õppematkad, kuid täiesti täituvad nende igatsused alles suvevaheajal. Siis võib õppiv noorsugu, viibides keset sineta- vaid metsi ja lokaavaid viljavälju vnadelda ja imetleda looduse ilu.

Looduspildid on veetlevad ja meeleolurikkad, kuid kergesti ununevad ja haihtuvad. Seepä- rast võtavad kirjanikud ka- sa tühjad vihikud, kui nad lähevad üksindusse jälgima: mäeharjadelt ava- nevaid kaugusi ja avarusi, metsasalkade ja põldude mitmevärvilisi laike, koskede kohinat j. m. Luuletajate eeskujul ärge piirduge, koolinooredki, ainult ilutsemi- sega ja pidutsemisega kaunistel kinku- del ja mühisevates metsades, vaid te peaksite oma läbielamusi, vaatlusi ja fähelepanekuid üles tähendama vasta- vaise märkmikesse. Selline märkmete tegemine on mitmeti kasulik — õpite loodusnähteid ja maastikuvaateid sõnas-

tama, harjute üksikasjalisemalt loodust jälgima ja säilitate fundeküllaseid muljeid loodusest. Kirjelduste puhul püüdke üldlooduspiltide ja meeleolude kõrval jäl- gida üksikasjaliselt mõnd üksikut loo- dus- eset, näit: **kaske**, nimelt milline on ta päikesetõusul, päeval, õhtul, õöhäma-

Sinaida Antson I a kl.
Sulejoonisus.

ruses, tormi ajal, vihmavalingu hetkel jne.

Kui olete, noored, tüdinud looduse vaatlusest, siis sulgege silmad ja kuulake lindude laule: kää kukkumist, lõkese lõõritust, õõbiku sillerdusi jne. jne. Innu- tuge ja anduge ümbrust unustades lin- dude lakkamatule muusikale. Ka linnu- laule ärge unustage sõnastamast ja üles fähendamast. Koju jõudes päri- ge hall- päistelt eitedelt-taaidelt vanaaegseid **linnulaulude sõnu** ja kirjutage nad täpselt üles E. Rahvalaule Arhiivi jaoks.

Tulihingelised noored kirjandussõb-

rad! Suvel, mil olete kõikjalt ümbritse- tud looduse ilust ja võlust, ärge unu- stage suurimaid loodusearmastajaid — **meie kirjanikke!** Vabul hetkil rännake nende kodukohta, lapsepõlve mängu- murule, mahajäetud karjamaale ja viima- sele puhkepaigale. Vaadeldge ümbrust ja küsitlege sealseilt elanikelt teateid kirjaniku enese, ta va- nemate, õdede-vendade kohta! Kõik need kirjandusajalooliselt väärtuslikud märkmed pange pa- berisse ja koondage kaustikusse, et „Iloli“ võiks nad avaldada üld- susele ja teie ise neid võiksite eduga kasutada kirjandusloo tun- didel. — Veel elavad Anna Haava karjapõlve-kaaslased, Juhan Liiva, Gustav Suitsu ja Mait Metsa- nurga lapsepõlve-sõbrad. Rutake nende juurde andmeid koguma, enne- kui teated tumenevad ja kaaslased kaovad.

Mõnes metsakurkus pole veelgi ununenud rahvalaulud ja muinasjutud vanakeste suust. Endiste aegade päri- musena lauldakse ja jutustatakse neid ajaveeteks lastele. Ka need oota- vad üleskirjutamist koolinoorte poolt.

Seni on noored alati kaasa sammu- nud kirjandusliku tänapäevaga. Nad on pisarsihnil leinanud kadunud kirja- nikke ja õnnejoovastuses tervitanud pro- duktiivseid sõnameistreid nende suur- saavutiste puhul.

Seepärast ei paku ülal- esitatud suvi- sed kirjanduslikud ülesanded õppivale noorsoole erilisi raskusi, vaid noored teotsevad meeeldi neil aladel.

K. Mikhla.

Mõningaid näidiseid selle kohta, milliseid jutustusi võiks rahvasuust üles kirjutada.

1. Mahtasõjast.

Õijife moandi täis läbi küla. Moan- did mõõda marõsifid peremeheid mõisa. Ema ütles mulle: „Laps võata mõis põleb.“ Soofin afna juure — tuli lehv- tis üle mõisa. Kammer oli valge. Teesed weiffed lapsed nuttisid kättsis.

Peremeheid viidi tvangift taristami- fele küündla tuus. Wiievafane fott to- piti põhju täis, seal peal said pereme- hed tadalõppu tuhat oopi. Anti õõpõid

fätte. Külma tee toobrid olid fial, mehed fasteti toobrisse ja pandi linasse. — Re- badi foadeti mehed ja naised kättsis Si- berisse. (Suuru-Mahtra).

2. Lindude laule.

Õõbik laulab: Kirju küit, kirju küit, tvagu, tvagu! Too piits, too piits! Poisõ, poisõ — laiaõ, laiaõ!

Peo-leo laulab: Piu-liu, tvana tüd- tiku riu. (Lori).

3. J. V. Jannsen koolmeistrina.

Jantfen olli kurti mees. Kui poisid juhtufid kisa tegema ja ei õppind, siis panni ta nad pimedasse kamre finni. Üena koertel poisitel võeti püffid maha ja anti tubliste.

Lüffide küfimefe ajal kufus Jantfen iffe puldi juurde. Tal olli tvana pengi- jalg fäe: kui ei õstand lugeda tvõi ju- tustada, siis andis pengijalaga pihta.

Ta õpetas iffe eesti keelt. Mõned antikvõrgi lapsed õppifid ta fassa keelt.

(Pärnu.)

Planetoidid.

Prof. M. V. Meyeri järgi T. Offson.

Juba vanal hallil ajal olid tuntud rändtähed, n. n. planeetid. Kreeklased ja roomlased ristsid neid oma jumalate nimedega: Merkur, Veenus, Mars, Jupiter ja Saturn. Võimsate pikksilmade ehitamise järele suurenes nende arv. 1781. a. V. Herschel avastas Uurani ja 1846. a. prantsuse õpetlase Leverrier juhatause järgi leiti kaugem planeet Neptun. 1801. a. alates kuni tänapäevani on leitud Marsi ja Jupiteri vahel hulk väikesi planeete, n. n. **planeetoide**, millest tahame lühidalt juttustada. Kuid enne anname piltliku ülevaate nimetatud planeetide kaugusest Päikesest. Kauguste määramiseks valime ühikuks Maa kauguse Päikesest, mis on 149,5 milj. km.

Esimese väikese planeetoidi leidis Piazzi, Palermo, 1. jaan. 1801. a. Talle nimeks pandi **Ceres**. Ta kaugus Päikesest on 2,8 Maa kaugust. Umbes aasta pärast seda avastas arst Olbers juhulikult teise väikese planeedi, millele nimeks pandi **Pallas**. 1804. a. Harding ja 1807. a. Olbers avastasid 3. ja 4. väikese planeedi. Need ristiti **Juno**'ks ja **Vesta**'ks. Alles pärast 38 aastast vaheaega arvates Vesta leidmisest, leiti Hencke poolt Driesenis uus planeetide. Sellele viiendale planeetoidile anti nimeks **Astra**. Kaks aastat hiljem leidis Hencke kuuenda planeetoidi **Hobe**. Peale selle algab äge „planeetide jaht“, mille tulemused olid hiigla suured. Kuni 1850 leiuatati ainult 9 uut planeetoidi ja kuni 1870 leiuatati 5 planeetoidi. Siit peale astus **fotoграфия** astronoomia teenistusse ja 1891—1895 leiti

107 tähte. 1921. a. fõsis leitud planeetide arv 1000-ni.

Pole huvituseta jälgida planetoidide leiuatamise viiside aegajalist täienemist. Esimesed avastused olid peamiselt juhulikud ja haarasid ainult heledaid tähti. Uurimine täienes alles pärast 1840. a., kui Berliinis ja Bonnis fõõtati välja tähekaardid. Fotograafia tõi täieliku pöörde vaatlusmeetodisse. Fotograafiliste pikksilmade kellaõrgi abil jäävad kinnistähed ka mitmetunnisel valgustusel punktidenähtavaks. Leidub aga ülesvõttel liikuv täht, siis jäädvõttel ta pööravõttel plaadile joonena. Viimane asjaolu laseb kergesti väikesi planeete eraldada kinnistähedest. Mõõtmiste ja arutuste varal on kindlaks tehtud, et väikeste planetoidide läbimõõdud on 10 kuni 800 km. Suurtest refraktoritest vaadeldes leidis Barnard P.-Am. Lüki ja Yerkesi tähetornides järgmised läbimõõdud: Ceres 768 km, Pallas 492 km, Juno 193 ja Vesta 385 km.

Spektroskoopilistel vaatlustel oletatakse, et planeetid mitte kerakujulised pole, vaid korrapäratud kujud, mis pendlisarnaselt liiguvad. Väikeste planeetide teed ei ole mitte Marsi ja Jupiteri teede vahel, vaid nad kuhjuvad ühe taoliselt umbes 2,8 ühiku Maa kaugusel päikesest.

Tähelepanuväärne on ka asjaolu, et kaks või enam planeeti peaaegu sama teed käivad. On teada üks niisugune rühm, mis koosneb 4-st, ja teine rühm, mis koosneb 7-st liikmest. See sunnib oletama, et need kehad moodustasid kord

ühe planeedi. See oletus ei ole mitte juhulik. Erilist tähtsust omab Eros, mis 1898. aastal Witt'i poolt leiuatati. Nimelt selgus, et ta maakerale ligemale võib tulla kui ükski teine planeet.

Eros võib soodsal korral 7 suuruse saavutada, kuid on ka siis silmale vaevalt nähtav. Ainult tema suure lähenevise tõttu maakerale on seletatav, et ta leiuatati. 1911. a. leidis Palisa Viinis planeedi, mille tee ulatub kaugemale sissepoole Marsi tee piire ja ta võis maakerale ligineda 0,16 üksuseni. Selle planeetoidi nimeks pandi **Albert**, mis praegu jälle on kadunud. Planetoidide hulgas on n. n. **Trooja** rühm, mis kannavad Trooja sõjakangelaste nimesid: Achilles, Patroklos, Hektor, Nestor ja Priamus. Nad pakuvad huvi selle poolest, et nende teed ulatuvad üle võimsa Jupiteri tee, s. o. nende teed lõikuvad Jupiteri taga nagu Erose oma. Pole teada ühtki planeeti, mille tee oleks täiesti väljaspool Jupiteri teed. Sellepärast ei saa öelda, kas on planetoidide riik Jupiteri ja Saturni vaheringis või ei. Võimatu see siiski pole.

Kuidas on tekkinud niisugune planeetide vöö Marsi ja Jupiteri vahel, on vaieldav. Oletuse, nagu oleksid nad jäänud 2,8 ühiku kaugusel asuvas suurest planeetidist, mis mõnesugusel mõjul tükeldiks purunenud, ning nüüd need tükid iseseisvate taevakehakestena umbes samal kaugusel Päikesest liirlevad, lükkab ümber planetoidide suur laius, s. o. nad oleksid suurte planeetide kõrvale mõjudele vaatamata pidanud jääma ühe planeedi teele liikuma.

RAHVALUULELISI KÜSIMISI.

Kuna Eestis laste ja eriti lastehirmutiste kohta seni väga väherahvaluulist materjali kogutud, siis palub Eesti Rahvaluule Arhiiv koolinoori endid, kes midagi mäletavad, saata vastuseid järgmistele küsimustele:

1) Milliste põhjendustega keeldakse last „ära tee seda! ära võta seda! ära mine sinna!“ jne? Näit. see on äh, äka, päh jne.; sääl on see ja see, viib su ära, paneb kotti, sööb su ära jne.

2) Milliste nimetustega tehakse keeld või käsk lapsele pillnikult elavaks? Näit. ähvardatakse inimestega kodusest ümbrusest (peremees, sauna vana) või tuttava külarahvaga, sootu võõrastega jne.

3) Millised isikunimed, ametimed, rahvused jne. on tarvitusel lastehirmutistena? Näit. Helde Mari poeg, Vaita Peeter, kubjas, sant, kofivana, viisumees, harjukas, setu, mustlane, ungar jne.

4) Milliste loomadega hirmutatakse lapsi? Näit. hunt, karu, uss, rott, kull, kala jne.

5) Milliseid muid esemeid või nähteid nimetatakse lastele nende oheldamiseks? Näit. viisad, piits, lõngakera, pikne, tulekahju, hernehirmutis jne?

6) Milliseid ülliloomulikke lastehirmutisi mainitakse? Näit. mekelmuits, kolumats, murde-Kai, nõgikikas, paljakas, viljahunt, pusa, pabo, koll, mumm, tont, näkk, viruskundra jne?

7) Kuda kirjeldatakse lastehirmutiste välimust, olemust, esinemist, tugevust ja võtteid?

8) Milliste asupaikadega ühendatakse teatud lastehirmutised? Kas asub näit. ahjul, partel, lakas, rehes, kaevus, ojas, heinas, viljas, metsas, põõsas, maa sees jne?

9) Kes või mis on eriti õök?

10) Millised kristlikud ja piibllilised laste hirmutamise abinõud on tarvitusel?

11) Kuida kutsutakse täisiid lastekeeli? Kas seletatakse, et täid teevad juustest paela (kabla) ja viivad lapse kaevu (vette)?

12) Kas teatakse jutte lastevargu-

sest, vahetamisest, tontide varrudest, vaderite süngist, ristimisestähest põrgus jne? Kas ja kuidas lapsed satuvad maaaluste, pisimeeste, koerakoo-vude (penitrukkide), kuratite jne. võimusesse?

13) Milliseid jutte mäletatakse laste Rõugutajast, Rõegutajast, ehk Rõögutajast?

14) Kuhu visatakse lapse piim ahammas ja mis öeldakse säälluures?

15) Mis öeldakse vihmasaju kohta päikese paistes?

16) Kas tuntakse vaarao lapsi ehk rahvasi?

17) Milliseid ristimise ja leeritamise kombeid ja ebausuramu mäletatakse?

Vastustes palutakse tungivalt rahvapärast keelt ja terminoloogiat tarvitada, mitte kirjakeelseid nimetusi. Samuti palutakse tingimata tähendada, kust kihelkonnast ja vallast iga teade põlvneb ja võimalikult ka, kellelt see on kuulnud.

Vastutulelikke kaastõelisi juba ette soojalt tänab

Eesti Rahvaluule Arhiiv,
Tartu, Aia tään. 42.

Hõimuharrastusi ja rännak Soome.

Vennasrahva Soome vastu on tunnud T. Kommertsgümnaasiumi õpilased erilist huvi. Juba kolmandat aastat on õppinud abiturientid eesti keele õpetaja juhatusel vabatahtlikult soome keelt. Soome kirjandus on olnud lemmikalaks viimastele ja eelviimastele klassidele. Ei ole piirdutud Al. Kivi, Juhani Aho ja Eino Leino teoste tundmaõppimisega, vaid referaatidena on käsitletud ka A. Järnefeldti, J. Lehtoneni ja F. Sillanpää toodangut.

Hõimuharrastus haaras nim. kooli noori eriti 1928/29. õppeaastal, mil korraldati suure andumusega kaks soome-õhtut väga mitmekesise kavaga. Need tõi vaimustuses ja elevuses õpilasi üha lähemale Soome kargele loodusele ning kultuuri kaunile omapärale.

Oldi liiga kärsitud, et ainult kujutlusis hellitada Soomet, vaid sooviti südamest kalli vennasrahvaga isiklikke kokkupuuteid. Ja milline saatuse heldemeelsus! Juba samal kevadel võimaldus õnnelikel Tartu Kommertsgümna. abiturientidel tutvuda elurõõmsate Viiburi Kommertsgümna. lõpetajatega, kes viibisid Eestis ekskursioonil. Kõlava hei, hei'ga tervitati neid Tartu saabudes ja soomepäraselt veel kõlavam saadi vastuseks. Tutvuti Tartuga, tehti jalutuskäike, paadisõite ja õhtul pidutseti Kommertsgümnaasiumi ruumes. Sõlmiti sooje üldisi ja isiklikke tutvusi. Vähene keeleoskus ei takistanud üksteise mõistmist, sest aitasid kaasa sõbralikult arusaavad pilgud. Nii kujunesid tookordsed suvistepühad hõimuaadetest helkjalt valgustatud rõõmupühadeks.

Teistkordsed suuremad rõõmupäevad elati üle sama suve juunikuus, mil korraldati ammuigatsetud ekskursioon Soome.

Ülevas meeleolus mõodus sõit üle lahe ja juba väga varakult arvati nägevat vaatepiiril Helsingi kõrgemaid torne. Kui neid lõpeks tõeliselt silmati, siis ei suudetud tagasi hoida rõõmuhüüdeid. Saabumisteel sadamasse imetleti

rannalähedasi ehtsalt soomelisi kaljusaari.

Helsingis püüti vaadelda kõike huvitavat. Eriliselt oldi vaimustatud võimsalt suurejoonelisest jaamahoonest, paljusisaldavast Rahva Muuseumist, Ateneumi mitmekesisest ja mõjuvast kunstigaleriist. Sügavad ilumuljed saadi Helsingi surnuaialt, mis näib ületamatu oma maitsekas kunstipärasuses. Ütlevad ju soomlased, et

Kõnede ja lauludega veedeti ühine lõunasöök Viiburi „Pyöreä Torni“ hõbedases saalis. Õhtul oli sama ajaloolise hoone (praegu kohvik, mille iga ruum on jäädvustanud omapärase ajaloolise stiili) Gustav Vaasa saalis ühine teelaud. Ülemeeliku nooruse joovastusega pidutseti ja tantsiti ning sõprused aina süvenesid . . .

Järgmisel hommikul sõideti kuulsale Imatrale. Ka sinna oli meil

Abiturendid oma soome sõpradega Viiburi piimaühisuse ruumes.

rahva kultuuri kõrgust otsustatagu ta surnuaedade järele. Samuti sügavalt mõjusid kirikud (eriti Kallio kirik) oma põhjamaiselt tõsise pühalikkusega.

Küllap oleks tahetud veel kord Esplanaadil jalutada ja Helsingi stiilikat ilu imetleda, aga saabus edasimatkamise hetk, mil jaamahoone labürindis õnnelikult leiti rong, mis viis — Viiburi.

Ah, Viiburi, sa Karjala linn, rõõmu ja laulu linn, kuidas sinna oli igatsetud alates õhtust, mil Viiburi noored lahkusid Tartust! Ja väaris igatseda, sest kuidas oli küll vastuvõtt soe ja hellitav! Helsingi tänavail rännati omakeskel, siin Viiburis oli alati sõbralikke saatjaid — igale poole sõidutati, kõike näidati, rikkalikult kostitati. Unustamatud mälestused jäid jalutuskäigust kuulsasse parki, viibimisest vana Viiburi kindluse tornis jne. Väga huvitavaks osutus ka Saima kanali vaatlemine.

lõbusaid saatjaid Viiburist kaasas. Üks päev Imatra kallastel — see rikastab igaüht kauniste looduse meeleoludega. Vähe oli päevast kahtlemata, sest tüdimatult võis vaadelda metsikult, hoolimatult tormavat voolu ja kuulatada maagiliselt kogu olemust vallutavat kohinat. Mõnedki oleksid suve veetnud Imatral, kuid inimene nii sageli ei jõua oma ihaldatavamate soovide randa. — Imatralt käidi ka Vallinkoskil, mis mõnedele meeldis veel enam oma looduslikus puutumatuses (vt. kirjutist „Vallinkoski“), kuna Imatra on osaliselt juba kütkestatud inimeste teenimiseks.

Kui siirduti tagasi Viiburi, olid kõik Viiburi noored sõbrad jaama kogunenud nurvaks lahkumishetkeks, sest aega oli vaid 20 min. edasisõiduni. Et koosolu oli olnud väga meeldivalt südamluk ja lõbus, siis kujunes lahkumine raskeks ja oli kahjutundega seotud. Vahetati viimased tervitus- ja tä-

nusõnad ning jumalagajatul õeldi „näkemiin“. Kas see teostub?!

Ja kodumaale jõuti rikkad kauneist muljeist ja mälestust, südames hõõgumas veetluse ja huvi säde vennasrahva vastu, mis loodetavasti kunagi ei kustu. Samuti kestavad edasi tänutunded Viiburi vastutulelikkude sõprade ja nende innustava juhi hr. Karttunen'i vastu.

Abituriendid lahkusid küll selle matka lõpul koolist. Kuid huvi ja vaimustus soome keele ja kirjanduse vastu ei kadunud meie õpilasperest. Sügisel jätkusid hõimuharrastused uue hoo ja andumusega.

Ka tänavused abituriendid õppisid soome keelt ja kavatsesid Soome sõita. Ometi ei luba rahalised raskused ja teised ta-

kistused seda kaunist soovi teostada.

Sel kevadel läkitavad Kommertsgümnaasiumi ja Kaubanduskooli kasvandikud sooja sõnumi viiburlastele:

**Sydämellisiä tervehdyksiä
Tartosta! Terve tuloa Viroon!**

M-la.

VALLINKOSKI.

(Laaste matkast Karjalasse — juunis 1929).

Laudsiledad maanteed, kumeralt kaarduvate nõlvakutega, ja nii lõbusasti üles-alla hüppeldes, lauldes ja hõisates, vaat', see meelestub üha ja üha.

Vallinkoski poole... ja see oli üks neist pöudpalavaist suvipäevist Karjalas.

*

Väljudes sõidukist, sa tunned oma sammu: see on veidi rahutu. Ümber laiuitleb kõrge männik ja selle all juhivad teed. Ja juba sa kuuledki kõmisevat mürinat nagu põhjast.

Hei! ja jookseme, sest meil on teravad kõrvad. Krabisevad käbid ja tuul tõmbleb kuuehõlmade vahelt. Mühab ju Vallinkoski säääl, kust tõuseb tormihaavadega okaspuid oru põhjast.

Vuoksa, kuis lai ja võimsavoolune ja veel see Vallinkoski!

Tema müriseb kõmisevalt, tema turtsatleb nagu hiiglasusi. Kavalasti tema vood hiilivad, nõnda tüünaena kaugel. Vähemal põrgetel torisevad, siis turtsuvad, juba sülitavad — kaljupangalt pangale. Ja siis ülepääkaela paiskuma, nõnda kõrgekaareliselt, et viskub vahtu ja rebistatud piisku, ja joast tõuseb külm-niisket auru ja hõngu.

Tunned, et oled Soome sisemaal: nõnda lõhnavad siin metsad, nõnda vahutavad kosed. Ja all, vaikinud vees on palgiparv.

„Mändide mühinal, koskede kohinal...“

*

Päike tulistab nagu tuhat mustlase silma, ja lind vidistab, ja rahn toksib koks-koks. Miks meie hulgume, kui on nõnda soe ja hubane. Ei, ei meie ei maga sugugi, meie ei unista ka, supleme aga läheme. Vaadake aga, kuis meie hüppame sääält palgiparvelt!

Vabastame rõivaist ja ronime sellele parvele läbi madala vee. Võh! külm —, kangestab nagu jää. Aga mis sellest, palgiparvele ikka vinname.

Säääl me nüüd kükitleme ja ootame. Aega ju on: oi poisid, meil on veel palju aega. Meie hüpleme palgilt pal-

gile, sibame sinna kaugemale lõppu. On küll libe ja veristame õndlaid, aga ei sellest, meie oleme parvepoisid.

Näe, kuis neelud kannavad palke, kuis paisatakse segaristu ja vool kannab edasi hangunud vahtu. Vesi mustab ja kohiseb habemesse. Katsun varvas-
tega: oi, oi, külm on!

Ja, jah, katsuge, et on külm. Arvate, et jätan? Ei mitte kalda poole, sinna keset voolu...

Pauhti, sees... prrr. Käeviipega edasi, kohe aga välja... värisedes. Tunned, kuis liikmed kangestuvad. Vuoksa neelud, need kisuvad sind otse palgiparve alla.

Ei, nüüd ei suple enam, ei jookse ega rabele. Nüüd rõivastume. Oleme kõik naljad proovinud, oleme supelnud... ja metsas on ka nõnda hubane.

*

Matkan, ja päike tulistab. Kõrv tajub Vuoksa rasket voolu all. Üläl sumisevad putukad heinamaal. Haa, mõtlen ma, nõnda vaikne on täna.

Kuskil hirnatileb hobune, vist koplis. Inimesi ei näe, aga temast räägitakse, kuigi tummalt.

Jõekaldal hõõguvad sõed, siin säääl ja viendas paigas. Pajad ripuvad teivasharkidel ja veeaurugi tossutleb. Ümber aga kuivavad võrgud ja natad okslikel vabedel. Lukustamatuis kala-venedes lahtised mõlad meelitlevad jõeale aerutama.

Inimesist pajatavad võrkmajad ja pisikesed purded üle kraavide. Mina matkan metsas ja kaldal, kuulen rähni ja voovulinat, otsin aga inimest ja soome talutareid. Inimese nimel vestlevad kätetööd, kui kummalisena tundub see.

Pikutan ülaheinamaal, lasen päikest kõrvetada ja kannatan kõiksugu putukaid. Tukungi veidi ja kaalutlen, kas all kaldal kustuvad sõed.

Ei nad kustu, nad hõõguvad, sest nii on parem. Inimene võib minna, aga süsi ei tohi kustuda.

Jaa, meeleldi pikutaksin siin kogu

päev, ja sedasi, et toetun vahel küünarpäile ja siis jälle lameskleksin täiel turjal. Niikaua kuni sumisevad kärbsed, sest needeta pole enam hubane.

Nää, pole see siiski muu: näe, on päälegi tüdruk, pole ühtki kalur. Kepsutleb veidi ja tuleb sääält. Käes on valge, kooritud kadakepp.

Olen pisut uudishimukas: kepsutleb metsatukast, kus vist talutaregi, ja nüüd pöörab orgu süsi kohendama. Haa, säärane linalakk.

Ja tema mõõdab mind, Peatub ja katsub aru saada: lameskleb sul heinamaal võõras poiss, nagu otse vastu päikest.

Peaksin talle ütleva „terve“, aga ei ütle

Tüdruk tõstab suunurka ja muigab sellega. „Mis sa vahid säääl,“ tahab öelda.

„Ma ei vahi midagi, niiviisi vastaksin, tuln orust, sest säääl pole päikest ega putukaid.“

„Mis sa vahid säääl,“ tahab tüdruk aina korrata.

Hm, vist olen tema heinamaal. Ajan end istukile, et arvaks mind juba ära minevat.

„Nujah, suvine aeg ja väsinud, tõstab tüdruk suunurka ja kepsutlebki juba minema. Tonksab vahest kadakepiga maad.“

Säärane linalakk ja kaunis kukal on veelgi.

Ma ei otsi enam inimesi. Nad ei mõista mind, ega mina neidki. Võib-olla ta ei läinudki tuld kohendama.

Laskub orgu, seesama oma kadakepiga.

Kaunis kukal, meeletub sekka Vuoksat ja Vallinkoske.

*

See oli üks neist pöudpalavaist suvipäevist Karjalas.

Enn Kõrgerahu.

Reklaam.

Nüüdisaegne äriilm on sammunud oma toodangu suhtes nii kvantitatiivselt kui ka kvalitatiivselt tõusu tähe all. Raske on aga leida produktidele minekut ajajärgul, mil iga-päev toob uusi üllatusi kaubanduses ja muil alul. Seepärast on sunnitud tänapäeva tööstur otsima vahendit toodete paremaks levimiseks. Selleks sobivama abinõuna osutub reklaam.

Reklaami kutsus välja võistlus. Teatavasti kogunesid esimesed kaupade tsentrumid linnade ümber, jättes tänaseni viimased kaubanduse ja kultuurielu keskkohiks.

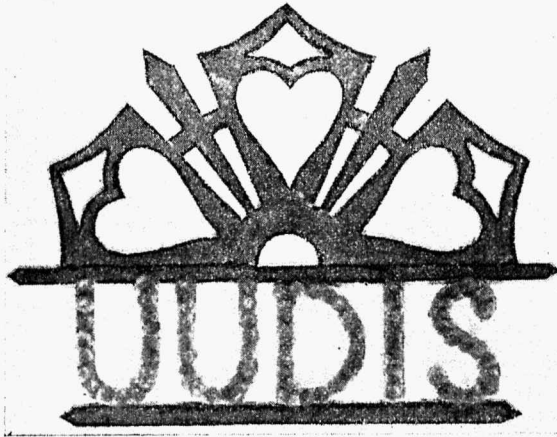
Peatudes vanaaegse kaupmehe reklaamiviisijuurres ja võrreldes teda tänapäeva suurtöösturi reklaamivõttega, siis mõlemate ühiseks sihiks näib olevat kaupa silmapaistvamaks teha. Reklaami ideaal seisabki suurema ruumi oma alla võtmiseks ja värvikülluses hiilata tahtmises. Üldse tänapäeva reklaam omistab tähelepanu rohkem sisule ja välimusele.

Vaadeldes reklaamivahendeid, mis meie oludes end läbi löönud, siis on mainimisväärt: a) plakat, b) ajaleht ja c) valgustusreklaam.

Mis plakati reklaamikunstis esile tõstab, see on ta vaba vorm. Tal on võimaldatud tungida kõikjale. Äride vaateaknad, raudteed, kuulutistulbad jne. kirendavad aina pildest ja kirjadest, äratades isegi antipaatsust viimase laiutava vormi tõttu. Omistades aga enam tähelepanu mainitule paistab, et viimasest hoovab ka teatud määral kunsti välja. Et rohkem vaatajaskonda ligi tõmmata, selleks kaunistavadi pildid, märgid jne. plakatit. Tänapäeva oludes on ta end hiilgavalt läbi löönud tarvitajaskonna juurdeavattlemiseks. Arvatavasti püsib plakat edaspidi teiste reklaamivahendite seas esirinnas.

Ajalehe suhtes peab tähendama,

et ka temal on suurepärane mõju produktide levitamisel. Tema kohta on maksev läbilöömise mõttes nagu plakati juures piltlik kaunistus piltide, kaubamärkide ja initsiaal tähtede näol. Ajalehes reklaameerimine annab tagajärgi rohkem, kui seda sihikindlalt teostatakse.

L. Peeda I kaub. kl.
Tulekirja projekt.

Sobivam reklaamiabinõu on ka valgustusreklaam, mis endas kaunis palju kunstilist väärtust sisaldab.

Rääkides seni reklaamivahendeist ja nende tähtsusest äriilmas, olgu tähendatud, et see ala on ka intensiivne kultuurilevitaja. Kultuurilises suhtes omab ta väärtust sel teel, et teeb luksus-asjast argipäevase tarviduse. Kui tänapäeval kaevatakse kirjanduse vähehese levimise üle, siis kahtlemata selles süüdi on tagasihoidlik reklaam. Näiteks hää ja aktiivse

reklaami tõttu leidsid rohkem tarvitamist jalgrattad, hambapasta jne. Seega äriiline reklaam on ka ühtlasi kultuuriline reklaam.

Et reklaamil on tänapäeval eriti suur tähtsus, näitab meile suurima kaubanduse- ja tööstusmaa Inglismaa suhe eeltähendatule. Sääli ei ole reklaamiõpetus sisse säetud mitte ainult kaubanduse- ja kommerskoolides, vaid isegi ülikoolides. Korraldatakse eri kursusi ja ajalehed pühendavad pikki artikleid reklaamiteooriale.

Nende eeskujul on ka viimasel ajal meil nimetatud alal rohkem tähelepanu omistatud. Esijoones mainitagu kaubanduse- ja kommerskoolide, kelle õppekavva on joonistustundides võetud reklaamikunsti tundmaõppimine. Viimasel ajal on õpilased sel alal nimeamisväärt tagajärgi saavutanud, valmistades terve rea referaatide reklaamist ühes vastavate projektidega ja

illustratsioonidega. Iseloomulise näitena toome I kaub.-kl. õpil. L. Peeda tulekirja projekti. Kuid ka mitmed teised õpilased annavad selles töös lootustärata vaid tagajärgi.

Kokku võttes võime vaid öelda: reklaam on tänapäeva tähtsam eri ala toodete levitamisel nii kaubanduse- ja kultuuriilmas, võimaldedes inimkonnal liikuda selles suhtes progressi tähe all. Seepärast arenegu reklaam ja tema õpetus ka edaspidi tagajärjekalt!

Arnold Tonska.

Tartu Kommertsgümnaasiumi VI lend.

Tartu Kommertsgümnaasiumi VI lend lõpetas kooli 1928. a kevadel. Kõpsusetunnistuse omandasid kõik abiturientid, s. o. 50 õpilast. Pääle lõpetamist valgusid kõik laiali, nii kuidas nõudis seda elu. Osa lõpetajaist läks maale vanemate juurde, kus viibivad praegugi. Ülikooli astujaid, võrreldes eelmiste aastatega, oli vähem. Mõned on saanud ka muidugi kohtadele, et enesele ülalpidamist

teenida, kuid neid õnnelapsi pole palju. Osa lõpetajaist töötavad praktikantidena, nagu pankades j. m. Osa on saanud aga kindlad kohad kas kassasse, kontoris raamatupidajaks või muises vastavatesse asutistesse. Palju enam on aga neid, kes peavad viibima kodus ilma kohata, kuigi see mõnele nii väga tarviline oleks.

L - s.

Noorte ülesanded.

Õppurite „haigetest“ kohtadest.

„Ei saa haigust parandada haigusest rääkimata“, ütlevad arstid ja sama deviis maksab ka ühiskondlikkude „haiguste“ kohta. Aga noorsugu ei saa iialgi näha helgemat tulevikku, kui ei parandata vigu.

Kui neid fakte ei taheta päevavalgele tuua, siis haigestub terve organism. Ja seepärast julgen rääkida avalikult. Tänapäeval tormab inimmass ajavaimuga kaasa pärituult ja näib nagu tahaks ta püstitada milleski rekordi. Inimesed ei märka pausi teha, et seisatada ja mõelda tehtu üle veidi järele. Aina näed tormamist ja purunemist! Inimesi huvitavad ainult sensatsioonilised sündmused. Paljud ootavad kohasemat aega, mil võiks purjetada merele. Need kõhklevad seni, kui kustunud viimane süsi idee-altaril. — Siis otsas on kõik . . .

Nii ollakse kõhklejad, sõnategijad, kuid mitte teoinimesed.

See on ajavaim!

Ajavaimust ongi tingitud enneaegne läbipõlemine ja inimeste haiglased tüübid.

See ei jäta mõju avaldamata noore areneva rohu peale. Noorel rohul puudub päike ja vihm, et kasvada tugevalt. Noor elu lõõb küll õitsema, kuid halvalõhnaliste õitega!

Millised on need pahed ja haigused noorte peres? Ma mõtlen rääkida sest haigusest, mis ei lase ligineda lumistele kõrgustele. Ja see on idee puudus. Sellest on tingitud veel teised pahed, mida pärast *en passant* nimetan.

Igal pool kuuleme kurdetatavate noorte idee-puudusest. See on paraku õigus! Kus on jäänud noorte igatsused kõrguste poole? Oli see vaid hea unenägu? Kas põlevad veel aatetulukesed? Näib nagu tahaksid kõik kustuda ja kaduda. Selle asemele astub passiivsus ja teised pahed, mis viivad inimkonda allapoole.

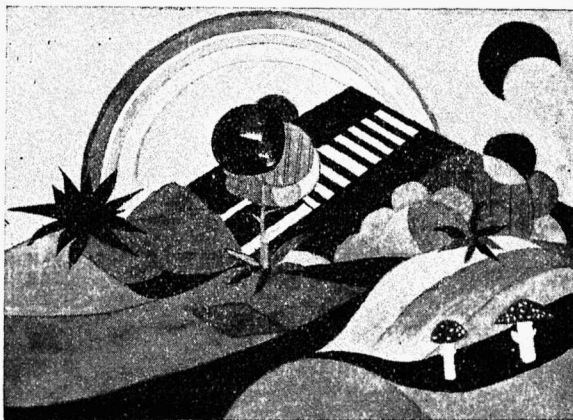
Praegusest situatsioonist vabaneamiseks on tarvis asuda oma vaadete revideerimisele. Tuleb raputada halb ja inetu mõte ja ruumi anda kõrgemale, pühamale.

Noored inimesed ei või olla ühepäeva liblikad, vaid tulevikuelanikud. Et tuleviku inimene olla, on tarvis ideid. Ilma ideeta ei saa saavutada midagi. Kui puusepp lauda tahab teha, siis on tal enne idee, mis puusepa keeles on „plaan“. Ka meil peab olema plaan või idee ideaali saavutamiseks.

Ideaal on kõrgem igapäevseist askeldusist ja kui puudub ideaal, siis asuvad selle tühjuse asemele mitmesugused pahed ja väärnähted.

Õppurkonnas on need järgmised: a) halvad eeskujud, b) julguse puudus, c) teiste alahindamine, d) hoolimatus, e) iseseisvusetus teotsemises.

Nii aruifihti kuuleme ja näeme ringide juhtivaist jõudest halba. Neil kohil on enamasti neljanda ja viienda klassi õpilased. Nad ei suuda igapäevses koolielus sellel nivool püsida, mis nõuavad nende kohti ja kaasõpilased. Nii juhtus ühes keskkoolis

Minge üles mägedele . . .

(Illustration)

Velda Kangro

I k. kl. 1927 a.

lugu, kus karskusringi juhatus, mis koosnes kolmest liikmest, koolist välja heideti halbade elukommete pärast. No ütlege, kas need on veel juhtivad ja teednäitavad jõud? See rikub mõneks ajaks kõikide tuju ja ring kannatab tunduvalt selle all. Nooremad õpilased kaotavad karskusringi vastu igasuguse lugupidamise ja karskuse vastu üldse. See on meie õppurkonnas suur miinus, mis ei lase ringidel teiseda korralikult.

Tihti laseme pea asjata norgu ja veendume, et meie ei tea midagi, või ei või midagi. See aga ei ole õige. Meie oleme ju ringide sõdurid, kes peavad ringi kuulsuse ja hea käekäigu eest võitlema. Igauks tehku seda nagu ta seda suudab. Ärgu olgu sugugi tagamõtet — auahnust. Kui sul õnnesus teha midagi head, miks otsid sa oma teo varju — kiitust!

Peame julgelt teotsema. Peame tundma, et oleme kohustatud, ja siis teeme meie midagi. Mitte ei või käsi rüppe panna ja öelda: „Küll targemad teevad minugi eest!“

Ringide elus näeme tihti väikesi „rebaseid“. Kes on need? Teisi urgitsedes, alahinnates või kadedust tundes liiguvad nad kavalalt. Noor arenev rohi ei tohi aega viita inetuma ja madala peale vaadates ja küsimusi lahendada, mis keerlevad teiste ümber.

See on lubamatu. See sünnitab pahameelt ja segab tööd. Peame harjutama, et see kaoks meilt. Meie deviisiks olgu: austada iseenda, kuid ka teise mõtteid, mis niisamuti tulevad puhtast südamest. Miks peame olema kadedad, kui meie kaasriühkjal on paremad anded? Katsu, võib-olla temal puudub mõni omadus, mis sinul on. Meie peaksime rõõmsad olema, et meie ringis säärane tüse jõud on, kes aitab ringi elustada.

Agagem ringidest need „rebaseid“ välja!

Järgmine puudus meie õppureil on hoolimatus aktiivse töö vastu.

Osa õpilasi ei hooli iseseisvast teotsemisest midagi. Hoiavad eemale. Või kui astuvad kellegi survel ringi, siis ei käi nad korralikult koosolekuil. Tihti juhtub, et vähese osavõtu tõttu peab koosolek liikatama edasi. See aga sünnitab pahameelt ja võõrdumist ringist. Kujutage ette, kui osa õpilasi tulevad kaugel koosolekule ja koosolek jääb ära! Kui see sageli juhtub, siis lahkuvad ka senised korralikud liikmed ringist.

Ja viimane oleks iseseisvusetus teotsemises. Niikaua osatakse teotseda, kui õpetaja või mõni pedagoog juhib, iseseisvalt läheb see asi kaunis viletsat rada. Tihti on koosoleku juhataja korraga hädas: õppurid ei oska korda pidada. Koosolek kujuneb laaditaoliseks, mis rikub kõikide tuju. Olgu mis midu on, aga korda peaksid ringis juhatajad enese isiku kaudu looma.

Ükskord peab ometi iseseisvalt töötama. Mis siis on ringide siht lõppude lõpuks? Õpilaste kasvatamine iseseisvalt teotsemiseks!

Need mainitud puudused oleksid peajoontes esitatud. Detailset vaadet heita neisse on võimatu.

Neid puudusi saab iga õppur ise enese juurest võõrutada järjekindla harjutuse teel. Kui ring on puhas neist väikestest „rebaseid“, siis on ring tõesti kasulik õppurkonna elus. Ta on organisatsioon, mis kogub õppureid, kasvatab ja õpetab, et võitlusvõimelistena saata isamaaleeri, tema au ja kuulsuse eest võitlejaks, nii sõnaga kui mõõgaga!

Ja lõpuks soovin: põleme Ideeide täielise ohvrina!

Ja ma loodan, et need „haiged“ kohad õppurkonnas on — pilved, mis mööduvad.

Nõva Rannik.

Üks seni teostamata jäänud eluline kavatsus.

Ettepanek Tartu Kaupmeeste Ühisuse Juhatusele.

Üheks omapärasemaks kultuuri alaks osutub viimasel ajal äritegevusest välja kasvanud iseseisev *äri kunst*. Oma mitmekesisis vormes ja harudes omab ta rahvahulkatele tähtsat kunstipedagoogilist jõudu, ning iga päevaga mõjutab ta enam ja enam äri ja linna pilti.

Ärikunsti kasutatakse meil võrdlemisi palju ja mitmesuguseis vormes ning sageli kulutatakse seejuures asjatult palju. Kui äri huvides on kasutada kunsti kaunistavat jõudu, siis ei saa siin väikeste katsetamistega ometi kaugele. Sellepärast on tarvilik selle kasutamist ühiselt läbilõõvas ulatuses ja plaanikindlalt reorganiseerida. Ainult sel teel oleks võimalik kiiremini leida vajalikke oludekohaseid sihtjooni ja üles kehtutada kodanikkude huvi äri — kui kultuurikandvale tegurile.

Ent ärikunst seisab juba Kommertsgümnaasiumide ja Kaubanduskoolide kunstiõpetuse programmis. Erilist tähelepanu on seal omistatud äri vaateakende ilustamisele, ekskursioonidele äri vaateakende vaatlemiseks päeval ja õhtul ja vastavatele referaatidele koolis.

Et allakirjutaja kohuseks on ärikunsti küsimusi õhutada ja selgitada laialdasele õpilasperele, siis

on loomulik, et vajatakse abi ja kaasatõmbamist kogu äritegelastelt.

Neist mõtetest lähtudes ja eelkõige, et ärivaateaken on esijärgu tähtsusega ärikunsti haru, esitan Teile ettepaneku: korraldada Tartus laulupeo ajaks suurejooneliseni ärivaateakende võistlus. Ühtlasi lisan samas juurde kavatsetava võistluse tingimuste projekti.

Kava:

1. Tartu äri meeste organisatsioonide juhatused moodustavad vaateakende võistlust korraldava toimkonna.

2. Vaateakna võistlusest võivad osa võtta kõik Tartu linnas asuvad ärid.

3. Võistlejad ärid valivad 7-liikmelise võistluse hindamise jurii erapooletutest isikutest.

4. Jurii koosneb:

1. linnavalitsuse,
2. ajakirjanduse,
3. kaupmeeste ühisuse,
4. kaupmeeste seltsi,
5. kommertsgümnaasiumi,
6. reklaambüroo,
7. kunstiühingu esindajaist.

5. Võistlejate äride vahel jagatakse välja kolm rahalist ahhinda: I.—250 kr., II.—100 kr., III.—50 kr., ja viis ergutusahhinda: I—30 kr. II—25 kr., III—15 kr., IV—10 kr., V—5 kr.; võistle-

vate äride nimed ilmutatakse ajakirjanduses.

6. Võistlejate äride aknad märgitakse võistluse nädalal erilise võistluse märgiga.

7. Võitjate äride aknad pildistatakse ja ilmutatakse ajakirjanduses.

8. Hindamine toimub iga jurii liikme poolt eraldi võistlejate äride nimeliste lehekestega, millele märgitud otsused kaks korda — s. o. päeval ja õhtul järgmistelt seisukohtadelt: 1. vaateakna ilustuse kogumulje; 2. kaupade asetuse otstarbekohasus; 3. väljapaneku asjalikkus; 4. ilustuse orginaalsus; 5. maitserikkus; 6. valgustamise viis ja väärtus; 7. hinnateated.

9. Hindamise otsus tehakse punktide järele ja preemiad määratakse suurema punktide arvule vastavalt.

10. Kõik võistlusest osavõtvad ärid tasuvad võistluse korraldava komisjonile vastava osavõtu maksu. 20 kr, mis läheb preemiade, reklaami ja korralduskulude katteks.

Kuna laulupidu Tartusse eriliselt suurt rahvakogunemist tähendab, siis on iga äri nii kui nii ette näinud oma vaateakende dekoratsioonide uuenduse. Suurimat tähelepanu neile saadakse koondada aga vastava võistluse väljakuulutamisega.

Kuigi ettepanek on hiline, ei tule küsimust jätta hooletusse, sest parem hilja kui ei kunagi.

E. Ahas.

T. K. G. ja K. K. stenograafilisest ajakirjast «Välendajast».

Aastakümneid tagasi ei osatud hinnata veel stenograafia ehk kiirkirja vajakust, kuid nüüd, kus igal alal kiiruse poole püütakse, on aeg ka stenograafiale, sest stenograafia võimaldab palju kiiremini ja väiksema jõukulutusega kirjutamist kui harilik kirjaväsi.

Ka meil koolis on juba kolmandat aastat üheks eri aineks *stenograafia*. Käesoleva õppeaasta alul võttis vastava aine õpetaja härra E. Ahas küsimuse üles — hakata välja andma stenograafilist ajakirja, mis aitaks kaasa kirja kiiremale omandamisele ja ka õpilaste üldarengule. Õpilaste poolt leidis see algatus häaskiitmist ja varsti valiti igast stenograafiast õppivast klassist 1—2 esin-

dajat toimeks. Kohe esimesel koosolekul, mis peeti novembri alul, leiti ajakirjale kohane nimi «Välendaja» ja hakati vajalikke celtõid tegema. Trükkimisega oli alul raskusi, sest et stenograafiline kiri peab olema täppis ja selge, et ta oleks loetav. Kuid siiski ei jäänud muud teed üle kui šapirografeerimine. Ilmumise ajaks määrati novembri lõpp, kuid nagu igal pool hilinemisi ette tuleb, hilines ka meie vastündinud «Välendaja» ja ilmus alles 15. detsembril möödunud aastal. Ei saa just hoobelda, et esimene number sisult kui ka väliselt kuigi häa oleks, aga siiski — alguse asi — võib rahul olla. Esimest numbrit valmistati üsna piiratud arvul, sest ei tea-

tud ju, kas on küllalt loetav õpilaste keskel ja teiseks puudusid ka vastavad summad. Edaspidiseks tööks paluti koolijuhatuselt toetust, mida ka häameelega lubati. Teine number, mis juba väliselt kui ka sisult parem, ilmus 31. märtsil. Seda valmistati juba rohkem eksemplare kui esimest. (Numbreid on veel piiratud arvul müügil.) Seni pole veel rohkem ilmunud, kuid sellepääle vaatamata ei saa ütelda veel, et «Välendaja» väga vaevaliselt on töötanud, sest nagu juba vanasõna ütleb, et iga algus on raske, seda võib ka siin öelda ja loota, et tulevikus töö palju edukamaks muutub ja paremaid tagajärgi annab.

L. R.—n.

Kaubanduskooli I kl. õpilaste lemmikkirjanikke ja südamesoove läinud aastal.

(Väljavõtteid vastustest sellekohastele küsimustele — klassiföö 7. dets. 1928. a.)

Minu lemmikkirjanik on Juhan Liiv. Tema tööd ja veel enam tema elulugu on mind huvitanud ja kurvastanud. — Minu soov oleks saada vääriliseks ühiskonna liikmeks.

*

Oma vaba aja saadaksin vabas looduses, vaiksetes kohtades või teatrilaval. Minu lemmikkirjanikud on F. Tuglas ja M. Metsanurk.

*

Minu tuleviku ideaaliks on teha tööd ühiskonna heaks, võtta kirglikult osa seltskonna tegevusest. Kuid ka tahaksin olla jõukas, sest vaesus takistab sagedasti oma pühamaid ideaale kätte saada. — Mu lemmikkirjanik on Tuglas. Tema töödes meeldib mulle tundeliselt unistav, kuid siiski realistlik mõtlemisviis ja tõsi-elu kirjeldised.

*

Mulle meeldib kõige rohkem kirjanikest, keda lugenud olen, juh. Liiv. Olin alles algkoolis, kui tundes suurt huvi kirjanikkude vastu, seadsin endale soovi ka ükskord kirjanikuks saada. Siht oli mul jõuda niikaugemale, et olla kirjanik ja niipalju kirjutada inimestele ilusaid ja õpetlikke teoseid; aga see oli üks rumal unistus ja ma leian, et ma sellest, mis peab teadma, veel mitte midagi ei tea.

*

Minu lemmikkirjanikud on Lydia Koidula ja Eduard Vilde. — Soovin hääd numbrit ja häid teadmisi.

*

Minu armsaim kirjanik on J. Aho; eesti kirjanikest Roht.

*

Minu ideaaliks on kontorilaua taga

istuda ja kirjutusmasinat klõpsutada, või maal elada.

*

Minu ideaal, mille poole ma kõigest hingest püüan, on soov emakeele õpetaja olla...

Kuid võin oletada, et see on asjata püüe... Sest juba eelolevateks pühadeks võib eesti keelest midagi „rasket“ loota...

*

Armastan kõige enam lugeda Juhan Liiva töid. Kõik tema tööd on väga ilusad ja tundelised. Pole ühtegi Juhan Liiva tööd lugemata jätnud. On väga kahju, et ta nii vara manalasse vaibus. Mitu korda olen käinud ta kalmul ja valanud pisaraid. Armastan suvel, siis kui vaba aega on, tema haul viibida. Mõned minu sõpradest ütlevad, et Juhan Liiva tööd neile ei meeldivat. Siis tunnen nagu leegid põleksid mul sees. Hiljuti oli tema surmapäev. Hr. Mihkla rääkis tema surmapäeval väga ilusa kõne, mis minusse väga mõjus.

*

Kõige rohkem olen lugenud Oskar Lutsu töid, seepärast pean ka teda oma lemmikkirjanikuks. — Soovida jääks mitte ainult häid numbreid, vaid saada minisuguse ameti peale.

*

Minu lemmikkirjanik on A. Haava. Ja just sellepärast meeldib ta mulle, et ta armastas oma isamaad. — Kui olin veel algkooli õpilane, siis soovisin kinonäitlejaks saada. Kuid nüüd olen arusaamisele jõudnud, et minust seda ei saa. Soovin nüüd müüjannaks saada.

*

Kirjanikkudest meeldib mulle Lydia Koidula. Ta avaldab oma tundelaulu-

des isamaa-armastust. Kui tema laulusid või juttusid loen, siis tuleb mulle tema kurb elulugu meelde. Kuid kõik raskused võitis ta ära. — Tahan saada kuhugi kantselleisse, kas kirjutajaks, või millekski muuks. Selle poole ma püüan.

*

Minule meeldivad kõige rohkem Ed. Vilde „Kogutud teosed“ ja „Naljajutud“. Tahan saada poodi müüjaks.

*

Mul ei ole teada kindlat ideaali, sest mõtlen: See, kes õpib, võib oma õppimisest tulu saada. — Meeldivaim kirjanik on mulle juh. Liiv.

*

Minu lemmikkirjanik on J. Liiv. Tema tööd meeldivad kõige enam. — Ma sooviksin meeleldi saada kunstnikuks, näitlejaks.

*

Koolis õpperaamatuid õppides ja samuti kodus kirjandust ja tähtsamate kirjanikkude töid lugedes, on mulle meeldinud kõige rohkem kirj. Juhan Liiva tööd. Tema kirjeldised talupoegade orjusest mõisnikkudele ei all meeldivad mulle kõige enam.

*

Olen lugenud palju raamatuid, kuid pole aega nende autoreid meeles pidada olnud. Kuid kõige enam meeldivad mulle Oskar Lutsu raamatud. —

Minu mõte on koolist omale teadmisi omandada, kuid mitte häid numbreid. Ma arvan, et see jääb ka igavesti.

Soovin praegu müüjannaks saada, või midagi teist kergemat tööd. Ei tea, kas jään sellele kindlaks, või muutuvad veel mõtted. Soovin veel kiirkirjutajaks saada, väga huvitav töö!

INFORMATSIOON.

(Tahab olla pilge).

Meie koolimaja on suur ja stiililiselt väga ilus telliskivi-, puu-, savi- ja plekk-ehitis. Selle suure stiililise ilu ja omapära põhjendab peamiselt kuuldus, et meie koolimaja olevat ümber ehitatud vanast heinaküünist. Nimetatud heinaküün oleks ka ilma ümberehitusetagi kõlvanud, kuid et meie tahame ka teiste välisriikidega kultuuriliselt ühel tasapinnal olla, siis peeti tarvilikuks ümberehitus. Klassitoad on avarad ja igapidi soodsad ning mahutavad Lääne-Euroopa riikide eeskujul maksimaalselt kolm kuni neli kaheistmelist pinki, välja arvatud õpetaja kateeder. Saal on samuti ruumi- ja õhurikas ning igal üldkogumisel minestub keskmiselt ainult kaks kuni viis õpilast, kuna meil olevate tea-

dete järele see arv Lääne-Euroopas veelgi suurem olevat.

Ka koolimaja miljö ei jäta midagi soocida. Eriti looduslikult on ta ilus ja paljupakkuv. Nimelt kasvab õues mitu suurt puud, mis isegi sügisel ja kevadel igasugu ussikestest ja putukatest kubisevad ja seega mõnusat naudingut ning uurimismaterjali pakuvad, eriti veel loodusteadlastele. Seda suurt looduslikku ilu täiendavad veel naabermajade kapsaaiad ja sammeldunud katused.

Kooliõu on suur ja lai ning pakub ilusat vaadet igasse ilnakaarde. Õue tsentrumit ilustab suur ajaloolise tähtsusega vana majalugudik, mida õpilaste spordiring kasutab sportlikeks otstarbeiks. Tema kallal harjutatakse vaim-

lise kui ka kehalise tasakaalu saavutamise sihiga ning mõnel arenenumal sportlasel on seal paras isegi kõrgushüppeid sooritada.

Ilusat väljavaadet pakub meile suur, mitmesuguste vabrikute korstnate mets, mis meie tervisliku ja värsket õhu tagavara rikastab, saates meile soodsa tuulega igasugu aromaatsid lõhnu

Väljavaade selles suunas on nii tore, et kõne alla tuli isegi vaateorni püstitamise küsimus, mis aga kahjuks vastavate summade puudumisel teostamata jäi.

Kõigest eeltoodust on näha, et meie kool omab suurepärast hoonet ja miljööd.

K. Kõjovaarik.

Õpilaste spordist ja kehakultuurist.

Vaadeldes spordielu õpilaskonnas, tuleb niitada, et tõsisemat sporti võib üldiselt märgata vaid poiste juures. Et meie koolis aga poiste arv suhteliselt tütarl. omaga väikene, siis kannatab selle all ka sportlik tegevus tunduvalt. Suuremaks takistuseks oli talvel veel vastavate harjutsruumide puudus. Nii näiteks said spordihimulised võimlat kasutada ainult 1 tund nädalas, mis aga vähenõudlikumaidki küllaldaselt ei rahuldanud.

Kõigile takistustele vaatamata on siiski märgata üldist elavust ja edu spordis ning kehakultuuris.

Nii kujunes sügisene Spordi- ringi poolt korraldatud koolivaheline kergespordi võistlus massiliseks.

Samuti olid tulemusedki rahuldavad, näidates, et õpilased arenevad kehalisel tõusvas suunas. Võistlustel saavutati kuulitõukes ja kaugushüppes uued koolirekordid.

Ka keskkoolide vahelisel spordi võistlustel langes mõnigi koht komertsgümnaasiumi poistele.

Huvitavaks sündmuseks oli veel klassidevaheline võrkpalli võistlus, milles esikoha omandas V a kl. meeskond.

Elava huviga võetakse osa kõigist harjutustundidest võimlas. On kujunenud peaaegu kindel spordi-grupp, kelle liikmed peavad oma tõsiseks kohustuseks ilmuda täpsalt ja tõrkumata määratud harjutustele.

Kevadised päikeseküllased ilmad on loonud uut hoogu ja tuld kogu õpilaskonnas spordi ja kehakultuuri vastu, pakkudes laialdasi võimalusi igasugusteks harjutusteks. Öhtupoolikul kogunevad kooliõuele mitmesugused grupid, harjutades pallimängu, hüppeid, kuulitõugeid ja teisi võimalikke spordi-alasid. Erilist huvi

näitavad viimasel ajal pallimängu vastu tütarlapsed. Nähtavasti on see neile vastuvõetavam ja sobivaim ala, saavutades osavust, painduvust ja saledust. Jääks vaid soovida, et õpilaskond massilisemalt rohkem tähelepanu pühendaks kehakultuurile, sest see on ju tee tervisele, jõule ilule ja õnnele.

Noored, kel kallis me väikese kodu ja rahva tulevik, mingem hetkekski sinna, kus hurmavat õhku, päikest ja valgust! Raputage ennest kõik, mis häirib me mõtete vaba lendu ja takistab õilsamaid püüdeid. Sirutage vastu rind jõubnult tuulile, käed avasüli vastu kõrgustele; tundkem, et oleme noore, kel rinnus on tuld ja hurma, vaimustust sihtide püüdel! Arendades tervisele keha omandame kindlust, julgust ja jõudu.

V. Toom.

Koolitöö lõpetamine.

Vanemate klasside poeglapsed vabanevad õppetööst 30. mail ja lävad järgneval päeval sõjalisele õpusele. Sel ajal (31. maist kuni 6. juunini) korraldatakse tütarlastele eri tunnid: majapidamise, esimese arstiabi, koduhoiu, kodukaunistamise, käsitöö, lastehoiu jne. kohta. Õpetajaiks on: A. Arrak, V. Tubin, Ed. Ahas, O. Reinson, E. Laarens, H. Mägi, J. Maramaa, M. Simtman ja A. Kaljot.

Pedagoogikanõukogu aastakoosolekud on 2., 3. ja 4. juunil kell 4 p. l. Esimesel koosolekul hinnatakse lõppklasside õpilaste edasijõudmist ja käitumist.

Lõppaktus korraldatakse nooremaile klassidele reedel, 6. juunil kell 10 hom. ja pidulikult abiturientidele vanemate klasside osavõtul kell 5 p. l.

Sügisel algab õppetöö

28. augustil. Uusi õpilasi võetakse vastu kevadel peale suvistepühi ja sügisel enne õppetöö algust.

«Iloli» järgnev number

ilmub augustikuu lõpul. Koolinoored, vilistlased ja õpetajad tehke kaastööd! Kaastöö tuleb ära saata hiljem. 15. aug.

Õpilashuviringidest

on edukalt töötanud Karskus- ja Humanitaarring. Karskusring korraldas koolijuhatare kaasabil karskuspüha puhul huvitava aktuse, kõnede ja deklamatsioonidega. Ka emadepäeval oli koolis südamlilik aktus. Humanitaarringi viimasel koosolekul kõneles pr. M. Simtman Inglise koolielust.

Tartu Kommertsgümnaasiumi ja Kaubanduskooli klasside vahelised stenograafia võistlused.

Eelvõistlused.

Osa võtsid:

1. Elsa Treial, II kaub. kl.	28,93 p	aeg:	I—1,55	II—3,10
2. Herman Künnap, IV b kl.	26,43 p	"	I—2,30	II—1,55
3. Hildegard Kartau, III kaub. kl.	22,19 p.	"	I—2,0	II—4,0
4. Elmar Sillaots, III kaub. kl.	20,10 p.	"	I—2,21	II—4,25
5. Johan Sarepera, IV a kl.	16,70 p.	"	I—3,0	II—4,40
6. Lydia Sibul, IV b kl.	15,94 p.	"	I—4,0	II—4,5
7. Natalie Koljak, III kaub. kl.	14,35 p.	"	I—3,20	II—6,5
8. Erich Linnomägi, IV b kl.	14,31 p.	"	I—3,45	II—5,0
9. Oskar Pärsikivi, IV a kl.	14,23 p.	"	I—3,25	II—5,55
10. Adele Stroom, IV b kl.	13,87 p.	"	I—4,10	II—4,5
11. Marta Oja, III b kl.	13,34 p.	"	I—3,35	II—6,55
12. Edgar Kalamees, III a kl.	12,49 p.	"	I—5,30	II—4,30
13. Helmi Hinno, V b kl.	12,10 p.	"	I—3,30	II—7,45
14. Irene Kalk, III kaub. kl.	10,36 p.	"	I—4,25	II—7,50
15. Adele Pirsko, V b kl.	10,30 p.	"	I—4,55	II—7,45
16. Leida Prackli, III a kl.	9,15 p.	"	I—5,5	II—7,15
Artur Taska, IV b kl.	—	"	I—5,20	II—
Linda Reinmann, V b kl.	—	"	I—4,33	II—
Ferdinand Must, III a kl.	—	"	I—5,0	II—
Hilda Varikof, III b kl.	—	"	I—3,30	II—

Lõppvõistlused.

1. Elsa Treial, III kaub. kl.	35,43 p.	"	I—1,30	II—2,35
2. Hildegard Kartau, III kaub. kl.	32,50 p.	"	I—1,55	II—2,35
3. Herman Künnap, IV b kl.	31,47 p.	"	I—1,30	II—3,45
4. Aleksander Sillaots, III kaub. kl.	26,73 p.	"	I—1,50	II—4,20
5. Johan Sarepera, IV a kl.	26,55 p.	"	I—1,50	II—4,25
6. Erich Linnomägi, IV b kl.	17,55 p.	"	I—2,20	II—6,30
7. Irene Kalk, III kaub. kl.	15,99 p.	"	I—3,30	II—4,0
8. Oskar Pärsikivi, IV a kl.	15,14 p.	"	I—3,0	II—5,55
9. Marta Oja, III b kl.	15,05 p.	"	I—3,15	II—5,27

Võistlusteks oli antud tekst 240 silpi, minuti kohta arvates 120 silpi, avada stenograafilist kirja ja 120 silpi avada harilikku kirja. Klasside eelvõistlustest osavõtjad pääsesid meistrivõistlustele. Meistri nime omandas E. Treial III k. kl., kes ka vastava märgi omandab.

Vastutav peatoimetaja: **Karl Mihkla**. Kunstiline nõuandja: **Eduard Ahas**. Tegev toimetaja: **V. Mandel**. Toimetuse sekretär: **H. Toru**. Toimetuse liikmed: **L. Lukksepp**, **K. Tobber**, **V. Toom**. Talituse juhid: **A. Karin** ja **A. Tonska**. Laekur: **H. Laas**. Väljaandja: **Tartu Kommertsgümnaasiumi ja Kaubanduskooli õpilaspere**.

Sügavas kurbuses tuletame meelde, et meie hulgast on jäädavalt lahkunud (1925. a. — 1930. a.):

Aino Maiste,
Agnes Tulff,
Hugo Surva,

Elmar Soplepmann,
Marta Steinberg,
Amanda Raig.

«Ilus on surra, kui oled noor —
Su ümber on sõprade leinai koor . . .»

Oma kadunud kaasõpilasi leinab
Tartu Kommertsgümnaasiumi VIII lend

Rätsepaäri

ED. UUSEN

Tartus, Promenadi 4. Telefon 11-70

★

Valmistab moodsaid rätsepa töid

Risti ja **J. Puusik**

Kivitööstus

Tartus, Liiva tän. nr. 23-a.

★

Valmistatakse välis- ja kodumaa kraniit-
kivist kõiksuguseid haua-riste ja obe-
liske ning mälestussambaid. Tellimisega
kui ka otse ladust suures väljavalikus.

:: Tööstus on I ah-ga kroonitud. ::

Tartu Kommertsgümnaasiumi ja Kaubanduskooli ajakirja

ILOLI sügisnumber No 2

ilmub 25. augustil s. a.

Sisu mitmekesine ja huvitav: Tervitus kooliastujaile noorile õpilasile; Koo-
linoorte tänapäeva huviringid ja nende põhikirjad; Märkmed Tartumaa
kirjanikkude (E. Enno, C. R. Jakobsoni, Juh. ja Jak. Liiva, M. Metsanurga,
J. Pärna, G. Suitsu, Fr. Tuglas j. t.) kodukoha ja koolipõlve kohta; Kau-
bandusarimeetika ülesandeid; Ärikunsti probleeme jne. jne.

Raamatu- ja muud ärid tutvustage raamatuid, koolitarbeid
ja kaupu õpilasperele ja õpetajaskonnale kuulutuste kaudu ILOLIS!

Uus koolinoorsoo ajakiri

ILOLI

Ilmub Tartu Kommertsgümnaasiumi ja Kaubanduskooli õpilaspere väljaandel.

ILOLI eesmärgiks on:

Kajastada koolinoorte elu, ülesandeid ja ideaale, avaldades sellekohaseid artikleid, ülevaateid ja üleskutseid;

arendada õpilaste isetegevust ja elustada õpilas-huviringide tegevust vastavate kirjutiste ja juhendite kaudu;

tutvustada laiemaid ringkondi õppiva noorsoo ilukirjanduslike katsetiste ja joonistega;

siduda koolilõpetanud vilistlasi oma kooliga, valgustades ajakirja veergudel igakülgset koolielu ja tuues teateid koolivilistlaste tegevusest, kavatsusist ja ainelisest olukorrast;

lähendada õpilasi ja õpetajaid, kodu ja kooli, avaldades sellekohaseid artikleid ja selgitades kooli ja kodu kasvatuslike saavutisi ja ülesandeid.

ILOLI avaldab lisadena vahetevahel õppetöök hädavajalikke ülevaateid ja konsepte mitmesuguste eri ainete valdkonnist.

ILOLI on määratud eeskätt õppivale noorsoole, selle kõrval aga ka õpetajaile, koolivilistlasile ja lastevanemaile.

Tartu Kommertsgümnaasiumi ja Kaubanduskooli **vilistlased!** Saatke kaastööd oma kooli ajakirjale. Õpilaspere on huvitatud teie praegusest elust, tööalast, seltskondlikust tegevusest ja ideaaldest. Teil on rohkem võimeid ja sügavamaid mõtteid — kirjutage ilukirjanduslike töid ja üldsisulisi artikleid ILOLI'le. Tellige ja ostke meie kõikide ajakirja ILOLI.

ILOLI, kui kaubanduslike eesmärkidega kooli ajakiri, tutvustab Tartu panku ja ärisid, nende kaupu, vaateaknaid ja muid reklaamvõtteid tarvitajaskonnale. Ärid ja pangad, aidake seda suurt ülesannet oma kaasabiga läbi viia. Kuulutage ILOLI's ja saatke teateid ja pilte oma äri kohta toimetusele.

ILOLI ilmub 1930/31. õppeaastal 6 korda:

I number — mais, II — augustis, III — oktoobris, IV — jõulupühiks,
V — Vabariigi aastapäevaks, VI — kooli X aastapäevaks.

ILOLI aastakäik ühtub meie kooli aastaga. (Aastakäigu vahetus sünnib märtsikuu keskpaigu.) Kooli aastapäeva puhul ilmub ILOLI suurendatud kujul.

Üksik number à 35 senti. Tellimine poolaastas (3 numbrit)
1 kr.; terveks aastaks (6 numbrit) — 2 kr.

ILOLI toimetuse ja talituse aadress: **Tartu, Fortuuna 6.** Suvel täidavad tellimisi ja müüvad üksik numbreid: A u g. K a r i n, Kalmistu 16—9 ja H i l j a L a a s, Lubja 12—7.

Hind 35 senti.